

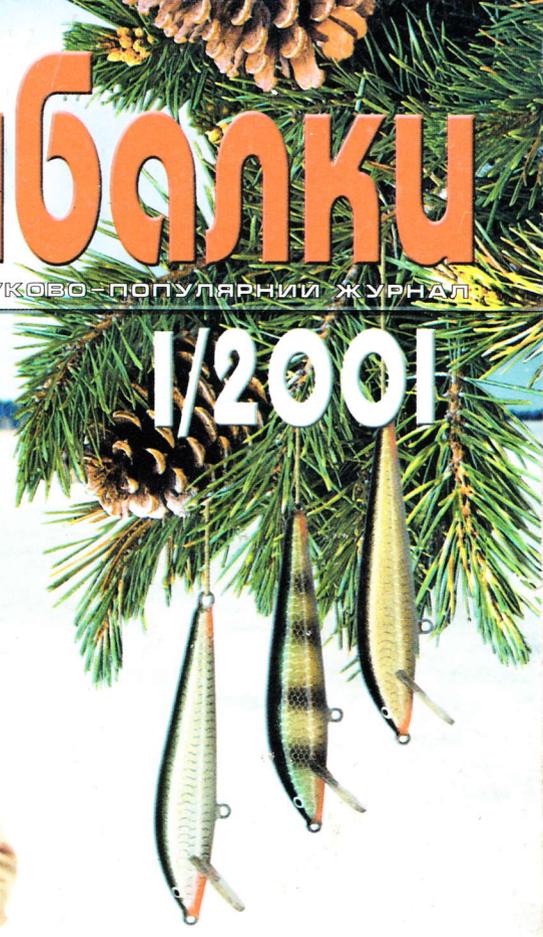
Світ рибалки

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЖУРНАЛ

січень-
лютий

1/2001

<http://webmaster.fishing.kiev.ua>

PRICE info **все для офіса**

**Вельмишановні
наші читачі,
передплатники!**

Творчий колектив редакції вітає вас у новому тисячолітті! Сподіваємося, що ми і надалі будемо разом творити наш журнал, робити спільну справу.

Минулий рік був нелегким, ми разом ставали на ноги, виборсувалися у бурхливому морі економічних негараздів, але все-таки вистояли завдяки вашій підтримці.

У цьому році крім добре знаних рубрик, започаткуємо нові: іхтіологія, ненавмисні акліматизанти, човни+мотори, довкілля. Більше друкуватиметься статей, присвячених практиці ловлі риб. Безперечно, для любителів підводного плавання і полювання продовжимо друкувати і журнал в журналі «Посейдон».

Започатковані в минулому році конкурси тривають. Підсумки підбиватимуться у №3 за 2001 р. Сподіваємося, що наші призи порадують переможців. Віримо, що ви будете такими ж активними і надалі. Ми, зі свого боку, намагаємося зробити все можливе, щоб нашим читачам було цікаво. Тому вже в першому номері чекайте нововведень, причому як для досвідчених рибалок, так і для початківців, і найменшеньких. Ми хочемо зробити журнал цікавим для всієї родини.

Пишіть, читайте, беріть участь у наших конкурсах!
Будьмо разом!

Редакція

© «Світ рибалки», 2001
науково-популярний журнал
Засновник: ПП «Рибка моя»
Зареєстрований
13.12.1999 р.
серія КВ, № 3880

Підписано до друку 25.12.2000 р.
Формат 70х100/16.
Папір крейдований.
Друк офсетний. Нак. 7000 прим.
Зам. 044
Друк і опорядження
ТОВ «Сільвер Принт»,

ТЕХНІКА ВУДІННЯ

- 4 Орлюк В. Тролінг — це зовсім просто!
12 Єгоров В. Взимку за плотвою на мормишку
«ГЛУХА ПОРА»
6 Шахівець І. Тільки з пішнею
17 Давиденко Л. Ловля риби пастками
РИБНІ МІСЦЯ
8 Домовий В. Матвіївська затока
ВИНАХОДИ
14 Журавель В. Снасть «Далія»
СНАСТІ
15 Полак Д. Безвузлове з'єднання
ПОЧАТКІВЦЮ
16 Клименко О. Вередливий окунь
18 **ПРО ВОДУ, РИБУ І РИБАЛОК**
ПОСЕЙДОН
22 Чикін М. Фізіологічні особливості вільного пірнання
28 Гладков Ю. Спортивна
підводна стрільба в Миколаєві
ДИСКУСІЯ
30 Щербуха А. Хто вони, річкові раки
ПРИНАДИ
35 Іванов С. Мастирка
ЧОВЕН+МОТОР
38 Мазай М. Який човен вибрати
ПОРТРЕТ ФІРМИ
42 «СІКО»: широкий вибір якісних товарів
за помірну ціну
ВМС ПРЕДСТАВЛЯЄ
46 Середа Р. Без гачка не обійтися ...

Директор видання
Новицька Л.
Шеф-редактор
Коваленко Г.

У номері використані
фотографії
Ігнат'єва І., Кузьменка А.,
Пічугіна С., Супруненко В.,
Гладкова Ю.

Редакція:
Демчук Л.
Карпенко О.
Пономаренко В.
Шевчук О.
Шпаковська Т.

Адреса для листування:
02094, Київ-94, а/с 451,
Коваленко Г.А.
тел./факс: (044) 430-18-34
E-mail: biruza@ukrpack.net

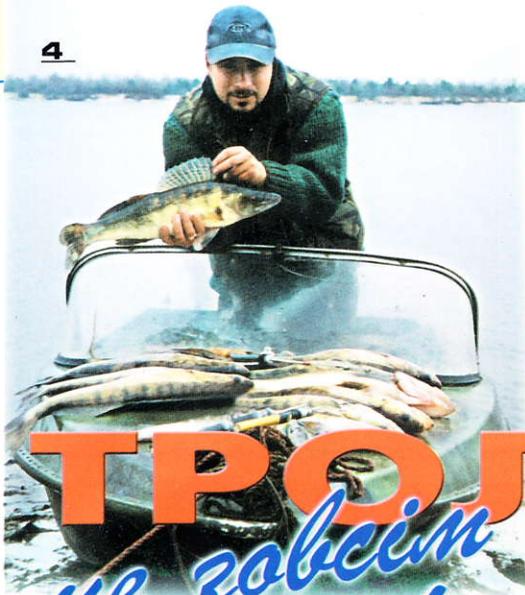
Комп'ютерний набір:
Янченко С.
Рафальський В.

Пейджер (044) 234-56-56,
абонент «788» або «Рибалка»

Експерти:
Явдошко П., Клименко С.

Консультанти:
Цетковський В.
Полак Д.
Пічугін С.

За зміст рекламних
оголошень редакція
відповідальності
не несе. Листи і рукописи
не рецензуються і не
повертаються. Редакція не
завжди поділяє поглядів
авторів публікацій.

ТРОЛІНГ — це зовсім просто!

Тактика і техніка ловлі

Для ефективної риболовлі на незнайомій водоймі необхідно враховувати різноманітні фактори. Погода, напрям вітру, час доби, температура води, атмосферний тиск та пора року — все це безпосередньо впливає на жор щуки. Не соромтеся розпитати місцевих рибалок про стан риби (активна вона чи ні), яким принадам віддає перевагу щука на цій водоймі тощо. При нагоді розпитайте про рельєф дна, наявність підводних бровок, перекатів та захарашених ділянок. Безсумнівно, імовірність отримання достовірної інформації дуже мала, все ж інколи це вдається.

Обновлювання найбільш глибоких ділянок водойм

На ділянках водойм з глибинами приблизно 8—14 м ймовірна зустріч з найбільшими "трофейними" щуками від 7 кг і більше. Тролінгуйте на найменшому ході, використовуючи великі принади: добре заглиблювані воблери, важкі коливальки або снасточку з великим живцем. Особливу увагу приділяйте глибинним бровкам та перекатам. Якщо такі виявите, то пройдіть кілька разів уздовж їх у різних напрямках. Нерідко дуже ефективним виявляється спосіб тролінгу, коли човен рухається не прямо, а хвилеподібно, немов повторюючи контури латинської літери S. Ваша принада в такому разі постійно перетинатиме бровку, то піднімаючись на неї, то зіскакуючи на більш глибоке місце. Підводні джерельця також є дуже привабливим місцем

для великих щук. Дуже великі, вагою 10 кг і більше — це справжні "вовки-одинаки", які ніколи не тримаються у зграях і завжди охороняють свої мисливські володіння від інших щук, дрібніших. Скупчення великих щук на маленькій ділянці водойми можливе лише під час переднерестового періоду, коли вони, готуючись до нересту, збираються у визначених місцях, або під час самого нересту. Щоправда, у сильну літню спеку місяця підводних джерел також можуть приваблювати кількох дуже великих хижаків. Велика щука — холодолюбна риба. Мабуть усім відомо, що найбільш активний жор у неї буває навесні, відразу ж після скресання криги та восе-

ни, до самого кригоставу. Саме тому підводні джерела у літню спеку притягують великих щук. Температура води на невеликій ділянці дна біля джерела буде набагато нижчою, ніж на інших ділянках водойми. Якщо вам відомі подібні місця на водоймі, обов'язково обловіть їх.

Тролінгуючи, принаду закидайте неподалік від човна. Довжиною відпущеного шнура можна регулювати глибину занурення вашої принади. Наприклад, ви тролінгуєте на глибині 8 м у захарашеному місці та використовуєте при цьому воблер, який заглиблюється на 7 м, що неминуче призведе до зацепу. У подібній ситуації слід трохи підмотати шнур на котушку і воблер піде вище. І навпаки, якщо ви робите прохід над дуже великою ямою і не хочете змінювати принаду на більш важку, просто опустіть її подаль від човна і вона опуститься глибше.

Швидкість вашого човна — також один з найважливіших факторів. Тролінгуйте на найменшому стійкому ході і результат не забариться. Інколи можна навіть збільшити швидкість човна.

Вудлице тримайте так, щоб кут між ним та шнуром становив приблизно 120—130°. Під час тролінгу постійно грайте принадою, то підтягуючи, то відпускаючи її. При цьому амплітуда руху кінчика прута може коливатися від 30 до 50 см. Під час руху вудлиця вперед, швидкість вашої принади буде збільшуватися, а гра ставатиме жвавішою. Коли ви повертаєте прут у початковий стан — принада на деякий час немовби завмирає, а іноді починає тонути або спливати, це залежить від її ваги та типу. Хватка може відбутися раптово, у будь-якій фазі гри, тому будьте завжди на готові. Щоб урізноманітнити гру, робіть прутом короткі, різкі ривки (амплітуда близько 5—10 см) і ваша принада заграє зовсім по-іншому.

Обновлювання звалів

Під "звалом" я розумію ділянку водойми, яка зазвичай знаходиться за зовнішнім краєм прибережної рослинності. Для нього характерне різке збільшення глибини.

Після звалу, як правило, йде рівна і, звичайно, гли-

бока ділянка дна. Звал є дуже привабливим місцем для середніх (3—5 кг) щук. Але і дуже великі екземпляри досить часто відвідують його. Оскільки популяція щук середнього розміру значно перевищує популяцію великих, тому у рибалки є набагато більше шансів зловити середню. Техніка ловлі на звалах така ж, як і на глибоких місцях, але слід використовувати більш легкі та дрібні принади. Крім воблерів та коливало, до вашого арсеналу можна додати великі обертові блешні.

Я б рекомендував вам при обловлюванні звалів частіше використовувати S-подібний тролінг. Ведіть човен таким маршрутом і ваша принада буде на наймілкіших ділянках, наче зариваючись у дно і гагадуючи рибку, що харчується. Як тільки ви відчули міліну, відразу ж повільно спрямовуйте човен у бік збільшення глибини і ваша принада почне рухатися на якийсь відстані вище дна. Якщо ви під час тролінгу на звалі підсікли велику рибу поблизу водяної рослинності або корчів, ні в якому разі не вимикайте двигун, а просто переведіть ручку реверса на нейтраль і продовжуйте виважування. Це робиться для того, щоб потім можна було відвести човен на безпечну відстань від захаращених ділянок дна. Наприклад, ви засікли велику рибу, вимкнули двигун і почали виважування, а риба виявилась дуже сильною і впертою, боротьба триває п'ять, десять, п'ятнадцять хвилин... А в цей час вітерець повільно, але впевнено, рухає вашого човна в бік корчів або водоростей. Ось тут працюючий двигун і надасть вам незамінну допомогу: відкидає дужку вашої катушки, вмикає передачу і на найменшому ході відводите човен у бік, протилежний від рятувальних для риби корчів. При цьому постійно треба контролювати натяг вашого шнура, своєчасно підмотувати слабіну або скидати шнур при занадто великому натягу. Ще одна порада: ніколи не треба форсувати виважування великої рибини, як і не слід бавитися з нею. "Викачування" — це засіб виважування, яким користуються всі досвідчені рибалки. Сенс його в тому, що рибу підтягують до човна тільки за допомогою прута, а коли він приймає вертикальне положення, його різко опускають, одночасно вибираючи слабіну шнура катушкою. Цей цикл повторюють до тих пір, поки риба не з'являється поблизу човна. Переваги цього способу очевидні — по-перше, повний контроль за засіченою рибою і, по-друге, ви ніколи не перевантажите катушку і вона прослужить вам набагато більше.

Обловлювання зовнішнього краю водяної рослинності

На подібній ділянці водойми звичайно відмічають високу концентрацію щуки-"трав'янки" вагою 0,6—2 кг. На жор дрібної щуки найменше впливають погодні умови, пора року та температура води. Інакше кажучи, її можна впіймати практично завжди, якщо вона присутня у водоймі. Вести човен треба по самому краю водяної рослинності. Глибини у цій частині, як правило, становлять 1—3 м, тому необхідно застосовувати найбільш легкі та невеликі принади. Чудово працюють на таких глибинах плаваючі воблери, "вертушки" від 2 до 5 номерів та легкі коливалки. Багато рибалок дуже часто використовують силіконові принади з легкими джиг-головками. Техніка ловлі на них така сама, як і на глибини та звалах, але швидкість руху човна слід збільшувати. Дрібна щука віддає перевагу більш високим швидкостям, ніж середня та велика. Дальність закидання принади слід варіювати. Досить часто її закидають на відстань 5—6 м від човна і хватки йдуть одна за одною. Очевидно, рівний і спокійний шум двигуна привертає увагу великих щук. Цей прийом особливо продуктивний у вітряні дні, коли водна поверхня вкрита брижами, а ось у тихі сонячні дні відстань від човна до принади слід збільшувати до 25—30 м. Ніколи не спиняйтесь на якійсь одній принаді: змінійте кольори, тип, розмір, вагу. В яскраві сонячні дні я використовую переважно блешні жовтого або червоного кольору. В похмурі — стального або жовтого з сріблястою світловідбиваючою плівкою. Але, повторюю, колір не головне, основне — це ваше вміння грати принадою. І ще один дуже важливий момент — тверда віра в свою принаду. Буває, купить недосвідчений рибалка новий воблер або блешню і починає каламутити ним воду. Через годину безуспішних спроб будь-що впіймати відкладає їх назавжди і замість того, щоб навчитися використовувати ці принади у потрібний час і відповідному місці, починає скаржитися: снасть погана, погода не та, і взагалі місце погане і риби там нема...

До тролінгу треба підходити вдумливо як, до речі, і будь-якого іншого способу рибної ловлі. Кукан кмітливого рибалки завжди у кілька разів важчий, ніж у інших. Безсумнівно, удача є удача, але вона завжди на боці вдумливого рибалки.

Обновлювання внутрішнього краю водної рослинності, ловля у вікнах

При ловлі тролінгом уздовж внутрішнього краю водної рослинності вам, без сумніву, знадобиться робити зупинки, "дякуючи" корчу або заради виважування. Перед тим, як продовжити рух, якщо це можливо, зробіть кілька закидів у вікна між водоростями або за їх внутрішній край (це межа між смугою рослинності та берегом). Якщо ви закинули воблер, дайте йому вгамуватися на поверхні, потім зробіть коротку підтяжку, пауза і воблер спливає, знову повторіть підтяжку... Хватка може статися у будь-який момент: і в той час, коли воблер тільки впав на поверхню, і під час підтяжки, і під час паузи. Якщо щука тут присутня, вона не змусить себе довго чекати. Вам вистачить одного — двох закидів, щоб розібратися в цьому. Якщо хватка не відбулася, зробіть кілька закидів уперед, у напрямі руху вашого човна і лише потім поновлюйте тролінг у звичайному режимі.

Як вже говорилося вище, основною здобиччю при ловлі біля внутрішнього краю водоростей є дрібна щука. Після підсідки вона жаво опирається і часто робить "свічки" — вистрибує з води і різко трусить головою з боку в бік, намагаючись звільнитися від блешні. І досить часто це їй таки вдається — при падінні від удара об воду блешня часто вискакує з пащі і рибалка залишається без здобичі. Щоб цьому запобігти, в той момент, коли щука робить свічу, необхідно різко опустити кінчик вудлища до води і ні в якому разі не давати слабину шнуру. Після того, як щука впаде на воду, прут слід повернути у звичайне положення і виважувати далі. Велика щука практично ніколи не робить свічок, веде себе солідно, по-дорослому. Могутні та повільні потяжки — це її почерк. Щука, у якої трійник зачепив язика, поводить себе дуже спокійно і слухняно, без особливого пручання підходить до човна.

В. Орлюк

(Далі буде)

ТІЛЬКИ з пішнею

Пішня здавна стала надійною помічницею прихильників зимової риболовлі. Не втратила вона свого значення і тепер.

Пішнею можна швидко зробити лунку, але, крім цього, вона необхідна для визначення надійності криги, підстрахування під час пересування по замерзлій водоймі, а також для надання допомоги людині, яка провалилася під лід. На першу і останню кригу досвідчені рибалки настійно рекомендують виходити тільки з пішнею.

Пішня складається з двох частин — ручки і ріжучої частини. Ручку звичайно роблять із дерева, бажано — з берези (зовнішня корінцева частина стовбура). Переваги березової ручки в тому, що при різких ударах вона не віддає в руки, як це буває з дубовою або кленовою. Корінцева частина стовбура має міцнішу деревину, що не лопається при ударах навіть на дуже сильному морозі. Березову заготовку попередньо просушують у природних умовах, витримують два-три роки і тільки потім пускають у діло.

Ріжучу частину пішні виконують із сталі Р18, Р6М5, У7, У8, ХВГ.

Пішні можуть бути суцільні та розбірні. Для далеких поїздок, звичайно, зручніші розбірні. Вони можуть складатися з двох або трьох частин з нарізним з'єднанням.

Деякі заводські пішні мають пластмасові літі ручки. Вони незручні, бо від морозу, снігу і води пластмаса стає жорсткою, ламкою, слизькою. Щоб пішня не могла вислизнути з рук, у верхній частині ручки роблять потовщення, до якого прив'язують мотузку. На ріжучу частину надівають чохол із гуми, шкіри або м'якого алюмінію.

Рибалки придумали найрізноманітніші види і форми ріжучої частини пішні.

Пішні типу "стамеска", "піка", "долото"

мають невелику вагу і добре підходять для тонкого і середнього льоду. Вони можуть бути суцільними і розбірними. З їхньою допомогою легко пробити лід, проміряти його товщину і глибину водойми, навіть опустити підгодівлю. Однак зроблена такими пішнями лунка має форму конуса, що звужується донизу. Тому за великої товщини криги потрібно рубати досить широку лунку. Крім того, у нижній частині лунки можуть утворюватися крижані перемички, які такими пішнями складно забрати.

Пішню «шабля» звичайно роблять суцільною, із дерев'яною ручкою, що має масивне потовщення в нижній частині. «Шабля» здатна завдяки масі, формі й невеликій згинальній деформації в момент удару відколювати великі шматки льоду. Фізично міцні рибалки пробивають нею лунку дуже швидко, але вона утворюється з рваними, гострими, нерівними краями. Ця пішня зручна при частих переміщеннях по водоймі й ловлі на блешню.

«Лопатка» дає змогу роботи акуратний круглий або овальний отвір, але потребує енергійної роботи і частого звільнення лунки від крижаної кришки. На виході лунка трохи звужується, то-

му в товстій кризі доводиться рубати ширшу лунку.

Пішня «пелюстка» рубає рівну лунку, що практично не звужується донизу. Завдяки гострому ножу і зуб'ям на його ріжучій поверхні пішня при ударах не зісковзує убік або в центр лунки і навіть дає змогу трохи розширити її нижню частину. Якщо лезо досить тонке (6–8 мм), що можливо при виготовленні його з високоякісної сталі, і якщо є додаткова посилююча вставка, пішня при ударі глибоко вривається в лід і відколює досить великі шматки. За ефективністю роботи «пелюстку» можна порівняти з «шаблею», а за чистотою бічної поверхні — з «лопаткою».

«Пелюсткою» з верхньою і нижньою ріжучими крайками можна також розширити лунку знизу — знімати фаску з її нижнього краю. Це часто необхідно при виважуванні великої риби на тонкій жилці. У такій конструкції «пелюстка» зміщена на 10 мм убік від центральної осі й кріпиться на спеціальній стійці. Для зручності роботи пішнею у русі «на себе» у верхній частині ручки розміщений штир, що не дає зісковзнути руці й вказує положення верхньої ріжучої крайки «пелюстки» під кригою.

І. Шахивець

Рибалка — рибалці

Потемнілій мормишці або блешні можна повернути блиск, якщо почистити її половинкою сиріо картоплі.

При ловлі окуня хороший ефект дає наживлення на гачок блешні чи мормишки окуневого ока, плавця або калини чи клюкви.

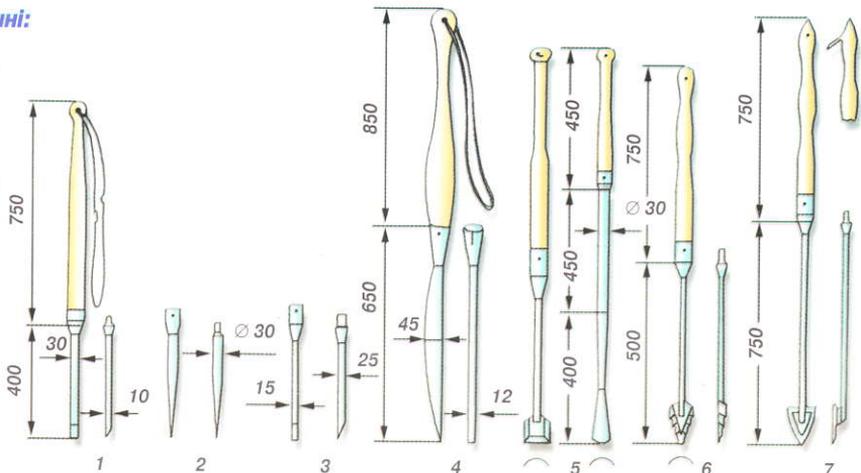
Узимку опариша немає, але його можна замінити штучною наживкою. Треба нарізати смужки паралону розміром з опариша. З одного боку перев'язати чорною ниткою. Потім ці опариши опустити у білок яйця і зварити.

Завжди треба мати з собою коробочку з кольоровим бісером. Іноді, насадивши бісеринку на гачок мормишки, ви матимете непоганий улов.

О. Новіков

Види ріжучої пішни:

- 1 — «стамеска»;
- 2 — «піка»;
- 3 — «долото»;
- 4 — «шабля»;
- 5 — «лопатка»;
- 6 — «пелюстка»;
- 7 — «пелюстка» з двома ріжучими крайками.

Матвеевский залив

Кто из киевлян не знает Матвеевский залив? "Да все его знают!" — скажете вы и будете совершенно правы. Переезжая Днепр на метро с одного берега на другой, летом вы непроизвольно наблюдаете за снующими по заливу байдарками и каноэ, а зимой — за "черными тучами" рыбаков, оккупировавшими "Матвей" до последнего льда.

— Видал, опять на выходе толпа собралась! Видно "бель" пробила...

— Да был я вчера в этой толпе... Три мужика на "гирлянду" по ящику набили, а у остальных — голяк... Воду не дали...

— Так нужно было идти не на выход, а в "левую штанину", там сейчас густера и подлещ прут с 4 метров "шо дурные"...

— Так там же мелочь, а на выходе крупняк...

— Да... Нужно места знать!

Послушаешь в вагоне метро такой диалог, пока поезд летит через Днепр, и на душе теплеет — знают рыбаки "Матвей", любят "Матвей", ходят на "Матвей"!

А на заливе трещит ледок от морозца, режет белый снег глаза и хрустит под ногами — красота! Врежется бур острыми ножами в гладкий лед, полетят яркие искры в разные стороны и выплеснется из темницы живая вода. Ну-с, кто нас ждет в этой лунке, сейчас проверим... Блеснет желтым пузом черная "мурашка" в лунке, заструится тонкая леска за нею вслед... Метр, два, три... Стоп, подмотать... Вот оно дно, тук-тук-тук... Ну, что... Поехали... "Та-та-та-та-та-та", — отбивает ритм рука... "Т-У-У-К!!!", — нахально отвечает кто-то снизу... "Вжик-с", — гордо взвизгнет при подсечке прижатая пальцем катушка... И пойдет гулять жирная плотва на растягивающейся леске, и засвистит леска между пальцев... Эх! Красотища!

Однако не будем отвлекаться, попытаюсь теперь нарисовать вам картину Матвеевского залива в своем понимании и исходя из своих наблюдений.

Находится залив на Трухановом острове, между Днепром и Десенкой. Самый верный путь от Почтовой площади или от метро Днепр (трамваем), через Пешеходный мост, а там до Матвеевского — рукой подать. Второй путь, зимний, от станции метро Гидропарк через Венецианский пролив по льду, либо с Долобецкого острова по льду через Десенку. Однако при этом желательно чтобы на Венеции или Десенке стоял лед...

На входе в залив глубины колеблются от 2 до 3 м, дальше по правой стороне от входа наблюдаются глубины от 4 до 7, а то и 9 м. Левая сторона мельче, если не считать "ершовую ямку" и еще нескольких "корзинок", застроена базами, заставлена бонами — раздолье для плотвы и окуня, а также охотящейся щуки. В конце залив образует две "штанины", правая упирается в дорогу на "Довбычку" и к Московскому мосту, а левая в спортивные базы.

Вход в залив, да и сам залив, методично перегораживается "сторожевыми" сетями, но рыба периодически в него проскакивает, а иногда и приличная...

Разбив залив на несколько участков (рисунок), попытаюсь описать их подробнее, более не испытывая ваше терпение!

Вся береговая линия "правой штанины" с глубинами от 1,5 до 3 м по перволедью населена окунем. Там же выстраиваются ряды "красных флажков" на зазевавшуюся щуку. Лучшими здесь есть участки 1 и 2.

1. Прибрежный скат и коса перед входом в "кишку". Глубина 1 — 4 м, дно песчаное с редкими колониями ракушки дрейсены. В начале сезона ловится окунь, весной на "муравья" и "проволочку" — окунь, плотва, густера, язята.

2. Прибрежная отмель на входе в "кишку". Глубина 1 — 2 м, дно песчаное. В начале сезона разный окунь, нередко попадают экземпляры до 1 кг. "Муравей", "проволочка", блесна.

3. Прибрежный скат в "левой штанине", боны. Глубина 1 — 3 м, дно песчаное с колониями ракушки. Мелкий и средний окунь, мелкая плотва. В начале сезона попадает крупный окунь. "Муравей", "дробинка" с мотылем, блесна.

4. Коса между "штанинами". Глубины 1 — 3 м, дно песчаное, на мелководье с остатками осевшей травы. Любимое место окуня. По скату на глубины 3 — 5 м — плотва, густера, подлещ.

5. Прибрежный скат между бонами. Глубина 2 — 4 м, дно песчаное с ракушкой и всем, что может упасть с бона или быть брошено с берега. Ближе к берегу покрыто опавшей листвой. У берега — мелкая плотва, далее между бон — крупный окунь в начале сезона, средний и мелкий на всем протяжении зимы.

6. Глубинный участок "левой штанины". Глубина 2,5 — 5 м, дно песчаное с ракушкой, перепады глубин. Место предновогодней и весенней кормежки густеры и подлеща, иногда попадает

8. Обширный участок с глубинами 3 — 5 м. Дно песчаное, местами с ракушкой. Полигон для желающих побегать весной за резвым косяком хорошей плотвы. На 4 м — мелкая густера, весной часто движется в метре от льда. Со дна падается окунь.

9. Прибрежная отмель с косой. Глубины 1 — 2 м, дно песчаное, есть ракушки, затопленные ветки, остатки травы и листьев. Всегда ловится окунь, ближе к весне — мелкая плотва на поплавчанку.

10. Скат между береговыми отметками "1000" и "1500". Глубина 3 — 5 м, дно покрыто слоем ракушки. Крупный окунь, плотва, густера.

11. Прибрежная отмель. Глубина 0,3 — 1,5 м, дно песчаное, местами с ракушкой или остатками травы. Окунь, весной — мелкая, средняя, крупная плотва. Особенно интересно ловить вечером среднюю плотву в прибрежной трещине на глубине 30 — 40 см, часто выходят и крупные экземпляры.

12. Перекат на входе в залив. Глубина 1,5 — 3 м, дно песчаное с небольшими колониями ракушки. Крупный окунь, плотва.

13. "Ершовый затон" под дебаркадером. Глубина 8 м. Извечное место обитания "днепровского царя" — ерша и потерявших надежду на клев рыбаков-староверов. Рядом, под причалом, — мелкая плотва на тесто с 6 м.

14. Днепровская яма на выходе. Глубина 9 — 12 м. Судак на "вертолет", синец, лещ, подлещ, кляпс, густера на покоток. Надеюсь, что летнее "намывание" берега на этом участке не повлияло на обитателей ямы и ее глубины.

В начале сезона рыба ловится практически везде, в январе—феврале перемещается ближе к выходу, а в марте снова движется в глубь залива. На клев рыбы, как и везде, влияют суточные колебания воды, погодные факторы и рыбацкая удача, которой я вам и желаю от всего сердца!

В. Домовой.

очень крупный окунь. Гирлянда из трех "мурашек" или "уралок", поплавчанка.

7. "Матвеевские ямы" с максимальными по заливу глубинами. Глубина 5 — 9 м. (Как-то раз я даже нашел 11-метровую "дырку"). Ловится лещ, подлещ, плотва, густера на гирлянду из "муравьев", как с полводы, так и со дна.

10 / РИВНІ МІСЦЯ

Із січня по грудень
Вас чекають для
відпочинку
і риболовлі:

**Маківничук
Іван Михайлович**

**с.Верховина
Верховинського р-ну
Івано-Франківської обл.
пр.Багни
тел. (03432) 2-25-79**

**Паращук
Олександра
Петрівна**

**с.Ворохта
Яремчанського р-ну
Івано-Франківської обл.
вул.Руднева, 6
тел. (03434) 4-12-56**

**Олексюк
Марія
Миколаївна**

**с.Шешори
Косівського р-ну
Івано-Франківської обл.
участок Вуглярка
тел.(03422) 7-30-07
в обл. організації Івано-
Франківської Спілки**

**Зеленчук
Любов Дмитрівна**

**с.Зелене
Верховинського р-ну
Івано-Франківської обл.
тел. (03432) 3-31-45**

Календарь рыболова

Народная мудрость гласит: «Год на год не приходится». В разные сроки наступают те или иные явления природы. Например, половодье связано с таянием снега, оно бывает тихим или бурным, многоводным, может быть и в начале марта, и в апреле. Становление льда, замирание и оживление растительного и животного мира — все это происходит в разные сроки.

Явления природы зависят от суммы тепла, холода и света, не подчиняются календарному времени.

В природном календаре все изменения в жизни и ловле речных рыб связаны с явлениями, происходящими на земле. Для озер и водохранилищ они сдвигаются на позднее время, иногда на 10—20 дней, что зависит от величины и глубины водоемов. Однако же календарь рыбной ловли необходим, так как для каждого сезона существуют свои снасти и приемы ловли, приманки для ловли рыб тех или других видов. С сезонами меняются и места стоянки, сосредоточения рыб.

Зимой на рыбалке нужны: закалка, сноровка и смекалка!

Зима для рыб начинается с перволедья, когда большая часть рыб впадает в оцепенение или спячку. Это так называемые теплолюбивые рыбы. Однако холодолюбивые — налим, форель, хариус, ряпушка, а также судак, щука, окунь, ерш, плотва, густера, лещ и некоторые другие сохраняют активность.

Зимой усиливается влияние погоды на клев, что объясняется ослаблением рыб от холода, недостатка кислорода и корма. Наиболее благоприятна для ловли устойчивая, сухая и безвет-

ренная погода, однако плотва, щука и лещ лучше ловятся во время сильных и продолжительных оттепелей, окунь и судак — в ясные, морозные дни, налим — в непогоду, метели с морозцем.

Прикорм в это время несколько теряет эффективность из-за малой подвижности рыб, но все же привлекает их на реках, водохранилищах и проточных озерах. Особенно полезен при ловле поплавочными удочками. Если на проточных водах пригодны молотые сухари, манка, каши, то в замкнутых и малопроточных водоемах они сначала отпугивают рыбу, действуя только на второй—четвертый день уже в виде привады. Здесь более эффективны животные прикормки — рубленые черви, мотыль, короед. Привада, конечно, более эффективна, чем прикорм. Это доказывает успешная ловля на постоянных лунках поплавочников, где посещающие их рыболовы часто прикармливают рыбу, превращая прикорм в постоянную приваду.

Места нахождения рыб зимой имеют ряд особенностей. С началом постоянных ночных заморозков на водоемах появляется ледок, вначале тонкий, как стекло. Днем, с потеплением его ломают ветер и волна. Течение и ветер подхватывают льдинки, которые с шуршанием и едва слышным звоном уносятся в подветренные берега или вниз по течению. Эти обломки льда на реках называют ледяной шугой, а на озерах и водохранилищах — ледяным «салом».

Рыба не любит звуков шуги (они мешают ей при движении замечать врагов) и уходит в тихие места: на реках это глубокие старицы и заливы, уже покрытые тонким льдом, а озерах и водохранилищах — подветренные берега и другие места, куда ветер не сгоняет ледяное «сало». Возвращается рыба в места шуги и «сала» не скоро, лишь при особой привлекательности места (коряжник, наличие русел протоков, оврагов и т.п.).

Весь период перволедья, пока лед достигает толщины до 20 см, некоторые рыбы питаются на небольших глубинах (окунь от 0,5 до 2 м, плотва 2,5 — 3 м, щука до 3 м). К середине зимы рыбы уходят на глубины, часто занимая самые глубокие места в районе.

С появлением на льду под снегом талой воды, когда она начинает стекать во вновь сделанные лунки, рыба подходит ближе к берегам (обычно повернутым своими склонами на юг и юго-запад) и движется вдоль свалов к свежим струям притоков, входит в них. Так продолжается до тех пор, пока струи потоков не понесут муть. Избегая мутной воды, рыба начина-

ет отступать, и вновь входит в основной водоем, если не найдет заливов и других мест с чистой водой (например, стариц и т.п.). В местах с незамутненной водой иногда скапливается много рыбы. Это особенно заметно, если притоки окружают пахотные земли (огороды), когда стекает сюда особенно мутная вода.

Н. Демченко

Рыболов — рыболову

Рыболовам, предпочитающим ловить из одних и тех же лунок, в мороз немало хлопот доставляет очистка их от ледяной корки. Если это приходится делать часто, внимание рассеивается и можно прозевать долгожданную поклевку.

Есть простой и надежный способ избавиться от образования льда в лунках. Для этого в 10 — 15 см выше по течению просверлите наклонно вторую. Сделайте между ними на уровне воды канавку шириной, равной диаметру лунок и глубиной 10—15 мм. Благодаря избыточному напору, вода будет самотеком поступать в лунку, предотвращая образование льда.

Если течение слабое, замерзания лунки можно избежать, вставив в наклонную лунку козырек, — его можно сделать из голенища старого резинового или кирзового сапога, обрезанного наискось. К козырьку надо привязать отрезок веревки, чтобы его можно было легко извлекать из воды и тем самым предупреждать запутывание лески при вываживании крупной рыбы.

Зимой за плотвой на мормышку

Многие рыболовы-зимники утверждают, что самая интересная ловля плотвы, конечно, на мормышку. Очень тонкая леска, чувствительный сторожок и мелкая мормышка всегда вызывают уважение к рыболову, применяющему ее. Леску лучше брать от 0,1 до 0,12 мм, так как плотва по первому и особенно по последнему льду сопротивляется при вываживании и леска 0,07—0,08 мм, даже очень хорошая, легко рвется. Это происходит в том случае, если пользуются глухой снастью (удочка с мотовильцем или катушкой, оснащенная стопором). Такая снасть при ловле плотвы не очень удобна, так как глубина ловли не превышает 3—3,5 м, а чаще 1,5—2 м. При этом эластичности лески при подсечке не хватает, и она обрывается. Можно рекомендовать скользкую снасть. Это удочка с катушкой без стопора, регулировочным болтом и мягким хлыстиком.

Намотайте на катушку 10—12 м лески Ø0,1 мм и 12—15 м лески Ø0,12 мм (так как на нее можно будет ловить и леща) с запасом на обрыв и смену мормышек. Этой лески хватает на два сезона. Больше двух сезонов леску не используйте, рисковать мормышкой и рыбой нет смысла.

Сторожки па плотву должны быть короткими — 35—50 мм длиной, так как у плотвы поклевка резкая и с длинным сторожком не всегда можно успеть с подсечкой.

На плотву, как правило, используют мормышки: дробинки от 2 до 4 мм, капельку, овсяночку. Проводка при ловле плотвы должна быть медленной и плавной, так как плотва не любит резких движений.

Зимой плотва часто берет со дна, поэтому начинайте проводку с постукивания мормышкой о дно, после чего сделайте плавный подъем с легким покачиванием. Чаще поклевки будут происходить на высоте 10—15 см от дна. Но иногда плотва поднимается до 1 м в толщу воды, поэтому постарайтесь обловить все горизонты.

Прикармливают, как и летом, периодически. В состав прикормки входят три компонента: мотыль мелкий, панировочные сухари и распаренный конопляный или подсолнечный (лучше конопляный) жмых.

Пропорции таковы: на 1 кг панировочных сухарей стакан жмыха и 100 г мелкого мотыля.

При большом скоплении плотвы используют сухари с мотылем, сухари со жмыхом или отдельно мотыль. Один жмых не применяется.

Приехав па водоем, прикормите несколько лунок, причем каждую разной прикормкой. Затем посмотрите, где клюет лучше, и этой прикормкой кормите в течение дня.

Итак, постучав по дну, вы подняли небольшую муть (плотва муть любит), теперь начинайте, плавно покачивая, поднимать мормышку. Поклевка может произойти неожиданно, и к этому надо быть готовым. Клюет чаще всего при короткой остановке мормышки. Как это делается: подняв, покачивая, мормышку на 10—15 см, делаете короткую остановку. Вот в этот момент и ждите поклевки. Если ее не последовало, поднимайте дальше, до 40—45 см. Если плотва здесь есть, то поклевка не заставит себя ждать.

Обычно делают 10 проводок. Если поклевки нет, переходят на другую лунку и повторяют все сначала. Если на всех прикормленных лунках результата никакого — начинайте выяснять причину.

Причиной отсутствия клева может быть и цвет мормышки, и техника проводки, но основная — это насадка. В большинстве случаев плотва предпочитает на мормышке одну личинку мотыля, очень редко две или три. Старайтесь к одной личинке мотыля прибавить личинку репейниковой моли или мелкий опарыш, попробуйте ловить на репейник и на опарыш без мотыля. Даже чередование на крючке опарыш — мотыль или мотыль — опарыш порой играет решающую роль.

В январе — начале марта плотву лучше ловить на мелкого мотыля, надевая на крючок мормышки одну—две личинки, или же на репейниковую моль (тоже одну—две личинки)

В это время частыми будут поклевки на стоячую снасть. Приподнимите мормышку на 1,5—2 мм от дна, положите удище на лед и следите за сторожком. Если в течение двух—трех минут поклевки не было, кончиком пальца покачивайте сторожок или же сделайте пару проводок на высоту до 30 см и вновь поставьте удочку на лед.

Ни в коем случае не оставляйте обсосанного мотыля или рыбью слизь на крючке или леске. Мотыль должен быть свежим, а слизь уберите полностью, ведь слизь — это спектр испуга.

В глухозимье лучше всего ставить самую мелкую мормышку — 1,5 — 2 мм, леску — 0,07 — 0,08 мм, крючок — № 18—20. Пользоваться надо мелким и изредка средним мотылем. В этот период плотва менее активна и порой вообще не сопротивляется при вываживании.

Другое дело конец марта — начало апреля, когда талая вода попала под лед и лед на водоемах поднимается. Плотва, попробовав свежей воды, преобразуется, набирает силу, и даже 100-граммовая рыбка может порвать леску 0,07—0,08 мм. В этот период ловить надо на глубине 5—15 см подо льдом, леску лучше ставить 0,1 и 0,12 мм, мормышки — 3—4 мм и пользоваться средним и крупным мотылем.

На "чертика" и "коз" ловить тоже интересно, к тому же нет проблем с мотылем. Насадкой служит набор кембриков или бусинок.

Леску для "чертика" или "козы" ("чертик" с тремя—четырьмя крючками, "коза" с двумя) выбирайте потолще, так как на них может клюнуть щука или довольно крупные судаки.

Работа "чертиком" начинается с постукивания по дну. Далее следует плавное покачивание снастью. Сторожок должен быть длиннее 75—100 мм, коротким сторожком трудно подобрать правильную амплитуду колебания, а это основа в работе "чертика": нельзя делать рывков, толчков. При малейшем изменении в работе сторожка следует подсечка. В конце проводки также следует делать подсечку. Часто за "чертиком" ("козой") следует рыба. При остановке приманки она нависает над снастью, при подсечке же рыба засекается. Для ловли плотвы "чертики" подбираются мелкие, с крючками № 18—16. Можно применять два "чертика" или "козу" и "чертика", если на верхнюю снасть подсадить мотыля, будет намного эффективнее.

Иногда выше "чертика" ставят мормышку с мотылем. На мой взгляд, не стоит применять двойную снасть или, как ее еще называют, "паровозик". При вываживании один из "чертиков" цепляется за лед, вы остаетесь и без снасти, и без рыбы.

В.Егоров

«ДАЛІЯ»

Снасть

Снасть (патент на винахід № 1688815A1) складається (мал.1) з вудлища 1 із завідними кільцями 2, на ручці 3 якого закріплена катушка 4 для змотування жилки 5. До кінця жилки прикріплена горизонтально-киваюча принада 6 (блешня) у вигляді рибки, основна частина корпусу якої заповнена металом, що є одночасно грузилом снасті. Перед хвостовою частиною є відкрита знизу порожнина. На жилці 5 закріплюється ковзний поплавець 8 з фіксатором глибини 7.

У корпусі блешні (мал.2) розміщені гачки 9, 10. Гачок 9 виконаний як двопіддівний, закріплений шарнірно до ротової частини принади, він служить для насаджування наживки. Гачок 10 також виконаний як двопіддівний, закріплений жорстко у хвостовій частині принади жалами доверху і замаскований шерстинками, що імітують хвіст риби. Гачок 11 однопіддівний, розміщений у внутрішній порожнині, призначений для насаджування ароматизованого продукту, що принаджує риб. Це може бути шматок риб'ячого м'яса, тваринної печінки, поролону, просоченого ароматизуючою рідиною (наприклад, кров'ю).

Ловля відбувається таким чином. Після визначення глибини водойми фіксатор 7 виставляють на необхідну відстань від принади 6. Зміна цієї відстані дає можливість вести ловлю на різних глибинах.

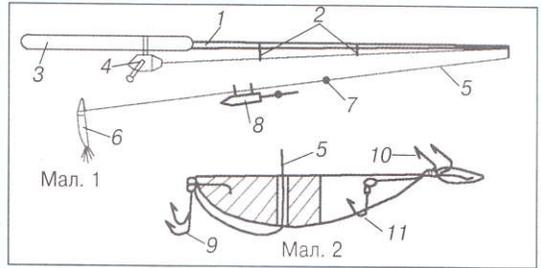
Потім на подвійний гачок 9 насаджують наживку (скажімо, дощового черв'яка), гачок 11 наживляють шматком свіжого ри�'ячого м'яса чи іншим. Після цього принаду закидають на значну відстань. Принада 6 зависає у воді горизонтально на поплавці 8 завдяки тому, що жилка 5 прикріплена до блешні 6 по лінії центру ваги. При наявності брижів, хвиль на поверхні води чи течії поплавець 8 коливається, передаючи свої рухи принаді 6, на якій колихається подвійний гачок 9 з наживкою. Відбувається імітація поїдання наживки рибкою 9 (принадою 6), що спонукає хижака. Далі рибалка за допомогою катушки уривчастими рухами підтягує принаду. Завдяки цьому (якщо навіть вода у водоймі стояча) інтенсивність гри принади різко підвищується, принаджуючи хижака. Ароматизований продукт має постійний контакт з водою, забезпечуючи розповсюдження запаху "пораненої жертви". За рахунок зміщення центру тяжіння принади її обертання на течії унеможливується. Принаду завжди ставлять «головою» проти течії.

Якщо з принади зняти подвійний гачок 9, встановлений у ротовій частині, а зі снасті поплавець, жилку закріпити за петлю у ротовій частині, то дану принаду можна використовувати як звичайну блешню (яку краще вести по дну стрибкоподібно).

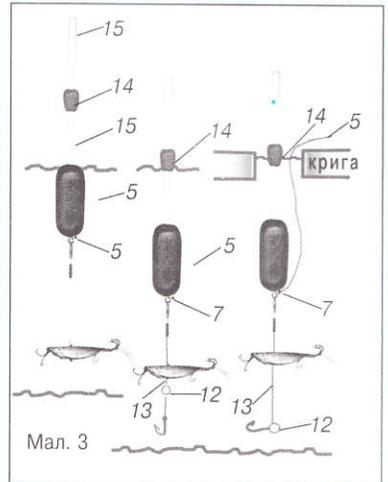
Конструкція застосовуваного поплавця (мал.3) дає можливість використовувати снасть з додатковим грузилом (підпаском) або мормишкою 12 і повідком 13 для ловлі впродовку, а також з лунки. Поплавець при цьому навантажують до рівня малого корпусу 14, розміщеного на антені 15. У цьому варіанті одночасно відбувається ловля і хижака, й іншої риби.

У зимових умовах, з криги застосовується традиційний вудильник, але можна використовувати поплавець у лунці, постукуючи при цьому пальцем по його антені 15 (мал.4) і з вибраною частотою навантажуючи корпус у воду. Якщо поплавець пірнув і не повертається у висхідний стан, підскайте, риба "сидить".

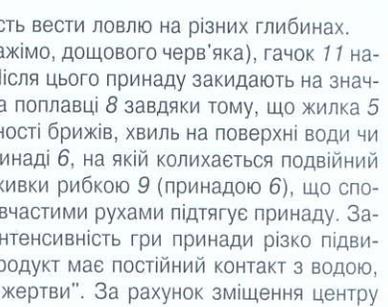
Взимку поплавець краще змазати гусячим жиром чи якоюсь іншою водовідштовхуючою речовиною.

Мал. 1

Мал. 2

Мал. 3

Мал. 4

В. Журавель

Безузловое соединение

Все большее распространение среди рыболовов-спиннингистов приобретают плетеные шнуры. Невзирая на довольно высокую цену, рыболовы стараются приобрести эту качественную снасть. Очень много ведется споров о достоинствах и недостатках плетеных шнуров разных фирм-производителей, но все сходится в одном, что ловля на плетенку — это качественный шаг вперед в области рыболовных снастей. Переход с мононити (с растяжением до 10%) на практически нерастяжимый плетеный шнур дает совершенно иные ощущения при ловле на спиннинговые приманки, поскольку вы можете очень четко фиксировать любые изменения в игре приманки, будь-то нависшая травинка или легкое прикосновение рыбы к приманке. Кроме того, при одинаковой разрывной нагрузке сечение плетеного шнура в два-три раза меньше, чем у мононити, что значительно влияет на дальность заброса. Качественный плетеный шнур — долговечная и износоустойчивая снасть. К основным недостаткам обычно относят цены и наличие множества некачественных подделок плетеных шнуров, что, безусловно, подрывает доверие к этой снасти.

Список преимуществ и недостатков можно продолжать, но есть одна особенность, на которую хочу обратить ваше внимание — это способы крепления плетеного шнура к поводку или приманке. Узлы, которые десятилетиями применялись для мононитей, зачастую совершенно не подходят для плетенки. Производители плетеных шнуров обычно на упаковке или специальном вкладыше предлагают схемы узлов, с помощью которых можно привязывать поводок или приманку (рис. 1, 2), остальные же узлы или вообще не затягиваются или выдерживают половину заявленной разрывной нагрузки шнура, а то и

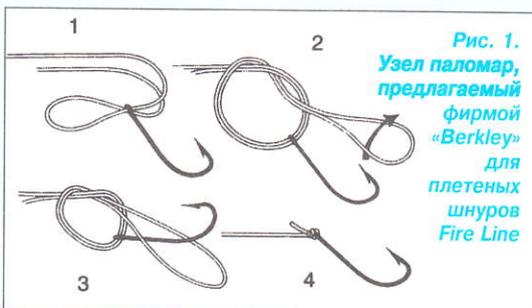

Рис. 1. Узел паломар, предлагаемый фирмой «Berkley» для плетеных шнуров Fire Line

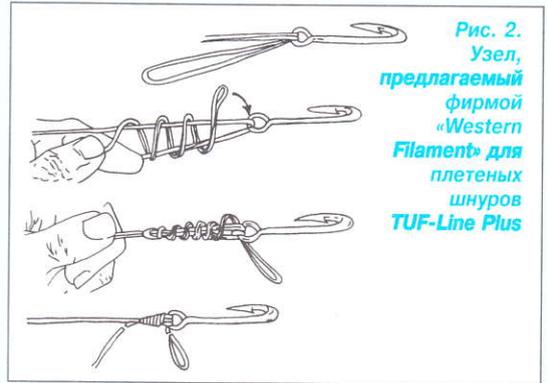

Рис. 2. Узел, предлагаемый фирмой «Western Filament» для плетеных шнуров TUF-Line Plus

Рис. 3. Скобы для монтажа приманок и поводков

меньше. Но даже если вы пользуетесь предложенным фирмой-производителем узлом, это еще не значит, что вы используете все 100% прочности плетенки.

И все же узел есть узел... Иногда, особенно в холодную погоду, застывшими руками на морозе нормально узел весьма трудно.

Пару лет назад в некоторых зарубежных каталогах появились специальные проволочные скобы для монтажа приманок и поводков без применения узлов (рис. 3).

На рис. 4 показан один из способов монтажа плетеного шнура к скобе, позволяющий использовать практически всю прочность плетенки и особенно удобно для спиннингистов, ведь замена приманки или поводка с помощью скобы дело нескольких секунд. Изготовить необходимое для рыбалки количество таких скоб несложно и в домашних условиях.

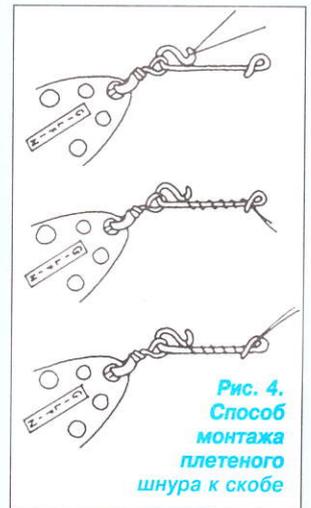

Рис. 4. Способ монтажа плетеного шнура к скобе

Д. Полак

Вередливий окунь

Остання осінь другого тисячоліття видалась на рідкість м'якою і теплою, та й ще риба клювала, особливо хижак, — просто рай. Рибалка не міг не помітити, що ця осінь була і на рідкість добуточною. Але досить про осінь, бо на дворі вже у розпалі зима. Саме з любителями зимової риболовлі я хочу поділитися досвідом, який, сподіваюсь, стане у нагоді початківцям, а деякі речі, можливо, зацікавлять і "материх вовків" у риболовлі.

Насамперед хочу нагадати, що на кризі, особливо першій і останній, жартувати не слід. Дуже багато випадків, коли безпечність закінчувалась трагічно. А щоб цього не трапилось, хочу провести маленький лікбез для рибалок-початківців.

Отже, правило перше: в жодному разі не виходити на кригу одному; друге — обов'язково при собі мати шнур, змотаний у клубок, з тягарем в середині, щоб можна було кинути його якомога далі (мал. 1); третє — на першу і останню кригу виходити тільки з пішнею, а не з коловоротом; четверте — бути особливо уважними поблизу перекатів, перевіряючи кожний метр криги пішнею. А ще хочу порадити всім зимовим рибалкам, придбати або зробити "палочку-виручалочку" (мал. 2). За допомогою цього нехитрого пристрою набагато легше вибратися на кригу з ополонки навіть одному.

А тепер власне про риболовлю. Гадаю, кожний знає, що перша крига стає на мілководді, озерах з невеликими глибинами та в тихих затоках. Це ті місця, де влітку і взимку мешкають окунь, виблиця і щука.

Мал. 1

Отож окунь. Якщо навесні, влітку та восени він хапає все впідряд, від черв'яка до величезної блешні, то взимку стає вередливим, і вловити його не так просто, хоча по першій кризі він клює ой як добре.

У полюванні на окуня важливо все: і вибір місця (як правило, підводні бровки, перекази, корчі), і снасті, які мають бути якомога тоншими. Скажімо, жилка $\varnothing 0,1-0,11$ мм. До кивка (мал.3) теж особливі вимоги: він повинен "працювати" і бути збалансованим з вашим муравчиком. А ще краще, щоб він входив у резонанс. Відразу зауважу, якщо цей кивок, на перший погляд, зробити просто, то збалансувати його з муравчиком — проблема, бо кожні 0,1 г ваги муравчика — це новий кивок.

Муравчик — одна з небагатьох мормишок, яка не передбачає наживки. Він має бути середніх розмірів, але не дуже легким і обов'язково з кембриком, бажано білим чи жовтим. Колір мормишки залежить від водойми, де ви рибалите, і прозорості води в ній. Я, наприклад, надаю перевагу червоному.

І насамкінець, коливання. Вони не повинні бути постійно однакові. Підберіть ті, на які частіше клює, і обов'язково в кінці проводки затримуйте кивок на 2—3 с, саме в цей момент трапляється покльовка. Є ще чимало способів вудіння окуня взимку, але про них у наступних номерах.

Бажаю успіхів і хай клює.

О.Клименко

Мал. 2

Мал. 3

Ловля рыбы ловушками

Что это за способ ловли рыбы ловушками?
Как делают эти ловушки во льду?

Г. Глушков,
г. Луганск

Существует несколько способов лова рыбы ловушками, устраиваемыми во льду. Простейшим из них является следующий. В той части водоема, где можно предполагать наибольшее скопление рыбы, во льду делают яму длиной 4—5 м и шириной 1—1,5 м. Дном такой ямы служит нижний, примыкающий к поверхности воды, слой льда толщиной 5—6 см. После того как яму очистят от льда, в одном из ее углов пробивают отверстие площадью примерно в четверть квадратного метра, через которое яма заполняется водой. Ловушка готова. Заходящую в нее рыбу вычерпывают сачком.

Можно применить и такой способ. Во льду пробивают две проруби на расстоянии 1,5—2 м одна от другой. Обе проруби соединяют желобом, выдолбленным во льду на глубину около четверти толщины льда. В одну из прорубей вставляют корзину или мешок. Ловец гонит по желобу лопатой воду от свободной проруби к следующей проруби. Образующееся течение захватывает находящуюся вблизи майны рыбу, вынуждает ее зайти в прорубь, а затем по желобу в ловушку.

Еще один способ. Во льду выдалбливают яму размерами 6×4 м с наклонным желобом. Основание желоба, доходящее до воды, имеет ширину около 1,5 м, а верхняя часть примерно 75 см. Вся же длина его 2—3 м. Стенку ямы под желобом же-

лательно делать с наклоном внутрь, чтобы лучше задерживать выход рыбы. Вода заполняет яму через желоб, в который она поступает через отверстие, пробитое у его основания. Этим же путем заходит в яму и рыба, откуда и вылавливается сачком. Чтобы вода в яме не промерзла, ее сверху следует закрыть утепленным щитом и слегка засыпать снегом.

Весьма добычливой может оказаться ловушка, называемая ледяным котцом. Делают ее таким образом. Во льду вырубает яму подковообразной формы шириной около 50 см, длиной по полукругу 3—4 м. Слой льда, образующий дно ямы, имеет толщину 5—6 см. От центра внутренней стенки ямы на глубину примерно в половину общей толщины льда вырубается щель шириной до 15 см, выходящая в округлую прорубь. Рыба, зашедшая через майну в прорубь, попадает по щели в котец, откуда и вычерпывается сачком.

Л. Давыденко

Рыболов — рыболову

Существует два способа быстрого сматывания лески при переходах с лунки на лунку. Первый состоит в том, что леска наматывается на один из нижних крючков мотовильца и на спираль сторожка или же на крючок, специально для этого припаянный к металлическому конусу сторожка. Длина одного оборота лески при этом значительно увеличивается, и леска быстро наматывается. При подобном способе ускоряется и сматывание лески, спускаемой в воду на следующей лунке: при потряхивании удочкой леска сама сматывается со спирали сторожка.

При втором способе леска наматывается на рукувицу правой руки. Для этого рыболов зажимает удочку между большим пальцем и ладонью рукувицы и, придерживая леску пальцами левой руки, быстрыми круговыми движениями правой руки наматывает леску на ладонь.

При ловле рыбы на малых глубинах (до 2 м) лучше не чистить лунку черпаком, а протыкать отверстие в ледяном крошеве резиново-тканевым шлангом, в конец которого вставлена деревянная пробка. При сгибании лед легко отваливается.

Рыболов, выбрав место ловли, должен приготовить лунки. Место для ловли на мормышку, особенно на глубинах более 2,5 м, готовится очень тщательно. Всю ледяную крошку и снег необходимо убрать вокруг лунок и поместить их за спину. Для защиты лески и кивка от порывов ветра рыболов всегда располагается к нему спиной. Если не рассчитывать место от крошек льда и снега, то леска будет за них цепляться, что мешает ловле.

Из переписки двух рыболовов...

Здравствуйте Виктор!

Понятие "праздник" давно подменено добротным словом "выходной". Чем ближе к пенсии — тем больше праздников переходит в эту категорию, а выйдя на нее, на эту самую пенсию, — вся жизнь становится выходным — праздником. Правда недолго...

Отбыв "новогоднюю повинность", т.е. просидев, плясь в телевизор, всю ночь в кругу семьи и набив желудок различными псевдоделикатесами, мы с Толяном, запасясь "фесталом", рванули первого вечером в приятный (во всех отношениях) Канев.

Город встретил нас вязкой тишиной посленовогодней ночи. Наша каневская "база" и ее гостеприимный хозяин Вася маялись в ожидании. Быстро поужинав и перевязав снасти, мы отрубились до утра.

Без четверти семь были на льду. Особого доверия он не внушал. Пятнадцатисантиметровые, по толщине льда, участки сменялись трехсантиметровыми с намекающимися промоинами. Острота ощущений усугублялась темнотой, но мы упорно ползли к месту. Вот-вот должны были толкнуть воду и пощупать в этот момент судачка — святое дело. Определившись по проявляющимся с восходом солнца ориентирам, мы окунули снасти. Вася почти сразу выхватил небольшого "пистолета" и минут через десять — второго, а мы с Толяном "мотыляли" без результата.

Рассвело. Мне надоело и я двинул заниматься любимым окунем. Уровень воды был метра на два ниже по сравнению с прошлым годом, поэтому на старых "пятаках" его не оказалось. Пришлось искать. Через некоторое время ко мне присоединились остальные и дело пошло веселее. Часам к десяти — нашли. Средний окунек 150 — 300 г, изредка попадал до 500. Клев был достаточно слабый. Снасть тонкая, один "муравей" со свободно ходящим над ним крючком с кембриком. Окунь брал неохотно, подлец, останавливая кивок.

Десяток раз смазал "по губам", после чего клев обрел. Но тут подошел Толян и достал из "чемодана" модную "горизонтальную рыбку", да еще и на кевларовом шнуре. Самое смешное, что окунь оказался пижоном и начал брать! Ликованию Кузи не было предела. Он искося поглядывал на нас,

комментируя каждую поклевку и ликуя по поводу очередного успеха. Нас "давила жаба". К счастью окунь отошел и клев у Толяна прекратился. А тем временем недалеко от места, где мы начинали рыбачить, мужики нащупали судака, и неплохого — от полутора килограммов и выше.

Тут произошел кумедный случай №1. Мужик поймал судака под 2 кг, бросил его на лед и снова начал макать снасть. Пробегающая мимо собака, которых немало побирается на льду, посчитала рыбку ничейной и, ухватив ее поперек, дала деру. Все бы было ничего, если бы мужик не оказался таким настырным. Сначала он погнался за собакой. Причем бежала собака, а мужик шел полупросяще, полуугрожающе, размахивал руками, мол верни, я все прощу. Выбравшись на берег, собака чесанула так, что только хвост мелькнул. Мужик вернулся. Но его участь была predetermined. Он оказался жалкой личностью. Местные шутники это просекли сразу. "Степан, бачиш ворони кружляють?" — "Ну бачу." — "Це собака зарив у сніг твого судака, а вони бачили і хочуть його відрити. То біжи хутчіш, відрий його сам." И Степан побегал. Рыбу он, естественно, не нашел, а возвращаясь на лед, прыгнул с берега на закраину, льдина отломалась и он гульнул "по поясу" в воду. Короче, развеселил толпу.

К этому времени на заливе сбилось две кучи. Одна плотно сидела под "шпорой" (так в Каневе называют гатки) и на "стоячку" ловила белую рыбу. Вторая, менее плотная, располагалась на самой закраине. Ледок там был, мама моя родная, сантиметра три с кусками замерзшего снега и промоинами. Но и рыбка там крутилась. Окунь клевал вперемешку с плотвой. Мне повезло. Я попал на корчик и, пробив вокруг него лунку пятнадцать, ходил по кругу, выдергивая из каждой по плотвичке. Одна лунка — одна плотва. И хоть ты расшибись. Ни две, ни три, а только одна. С первой проводки. Незаметно подтянулся Толян, пообрывавший в борьбе с судаками все блесны. Причем цепанул один раз приличного "агапа" и подбадриваемый криками "доброжелателей" — "тяни, что ты с ним цацкаешься" попер его на силу, лесочка оказалась тонковатой...

Помормышив по лункам без особого успеха, он стал вязать виброхвост. Виброхвост был солидный, сантиметров 15 длиной, белого цвета. Я деликатно поинтересовался, уж не судачка ли он решил поймать. Получив утвердительный ответ и не став критиковать его чудесный "силикон", я только отметил, что глубина 2,5 метра все же мелковата для судака. Реакции на критику не последовало.

И тут произошел кумедный случай №2. Внезапно я услышал за своей спиной спазматические вопли, что-то среднее между "вытащи" и "рятуйте!". "Гульнул Кузьма!" — мелькнула мысль. Обернувшись, я увидел занимательную картину. В трех метрах от лунки стоит Толян с удочкой в руках, на которых надеты рукавицы, каждая, как два гарных чебурека, глаза круглые и выражают целую гамму чувств, а в зубах держит сухарь.

Из лунки торчит судачья морда и держит в зубах Кузин "селикон". В общем картина! Оказывается, опустив снасть, Толик решил втихаря съесть заныканий от друзей вкусный суха-

рик с изюмом, и только он его начал кусать, как клюнул судак. Ситуация. И рыбку поймать хочется, и... сухарик бросить жалко. В общем выпер он его бедолагу, буром, тупо отходя от лунки. И при этом не подавился. Рэгот толпы стоял еще тот.

Я, естественно, солировал. Правда у Толяна был судак, а у меня нет. В общем к вечеру у меня было килограмма четыре с половиной, у Толяна под два и плюс выстрадавший судацюра, а Васька поймал четырех судаков.

На следующий день погода поменялась, клев был значительно хуже. Короче говоря мы отвалили со льда в 13.00 и двинули в сторону автовокзала. Наняли частника и через два часа были в Киеве. В машине расслабились, в результате чего Кузя забыл в багажнике классные шипованные валенки, купленные накануне за 110 грн. Пришлось ему битых два часа вылавливать этого частника на подольском автовокзале. В довершение всего он потерял кошелек и его не пусkali в метро без денег. Вот такая вот у нас вышла новогодняя рыбалка.

Выводы:

1) SHIMANO 0,08-0,09 — леска хорошая, но не держит узел при температуре ниже — 5 градусов.

2) "Горизонтальная рыбка" (балансир) — хорошая, но вязать ее надо на леску, а не на шнур.

3) Шнур кевларовый, "Fire line", хоть и "ICE" — плохой, жесткий и указанное на нем сечение не соответствует истине.

4) Цены на рыбу на Каневском "хитром" рынке подпрыгнули почти в два раза. Безобразие!

5) Каневская рыбохрана ввела лицензии на лов. 5 гривен в месяц — единовременно, плюс 35 коп. Каждый день. Грабеж!

С уважением, Серега.

Приветствую, Сергей!

На прошлых выходных были с зятем Евгением и моим кумом на заливе Днепра — "Соснах". Дорога от с.Осецины нормальная "Фольксваген" просунулся без проблем до самого берега "Речища". Погода поменялась, давление поднялось на отметку 760, небо без тучек, морозец с утра градусов 7–8. Оказывается, я был на "Речище" и "Соснах" в последний раз 5 лет назад!

Народ, привезенный с метро "Минская" курсирующим по выходным автобусом, не задерживаясь на "Речище", сразу шел через остров к "Соснам", а на самом "Речище" почти никого не было.

Кум, помогая отбить с моей пешни прихватившуюся резинку, сломал на своей древко от тешиной швабры и мы остались с одной пешней на троих, что привязало нас друг к другу на весь день.

Сразу повел коллектив к тому месту на "Соснах", где раньше были затопленные вербовые кусты с крупной плотвой и окунем. Однако их в наличии не оказалось, но думаю, что в виде затопленных коряг они там остались, нужно только поискать.

Оглядевшись, решили рвануть "под ТОТ берег", где, как предполагалось, крутилась чехонь и толпа рыбацог пытающихся ее поймать. У аборигенов периодически нависала неплохая чехонь. У нас с кумом только клевала и сходила... Статистика не радовала — поклевки почти на каждой проводке, из 5 поклевок 1 удар "по губам" или сход под самой лункой. За два

часа, поймав таки по две чехони, мы решили перебраться в следующую "кучу", где должен был проклевать подлещ. Тут народу было поболее — человек 100–120. Они однаго подлещца и синца по такой запутанной траектории и так быстро, что я "замахался" бегать, причем безрезультатно.

Слева мужик зацепил лещца... Считаю по взмахам рук — 5 метров от верхнего муравья. Подматываю свою гирлянду — голяк. Справа дед зацепил — 9 метров, отпускаю — голяк! Спереди поднимают, считаю — 7 метров... Короче, Жена одного подлещца все-таки вымучил, кум синца и ерша поймал. Часа 2 носились, как угорелые, плюнули, вернулись на чехонь.

Ближе к обеду по льду засновали бабушки с санками, на которых громоздились торбы с термосами, "растворимый кофе — к каждой лунке!", сигареты, водочка и самогон, соленые огурчики, горячие сосиски и копченая курочка... Такого сервиса я не видел давно!

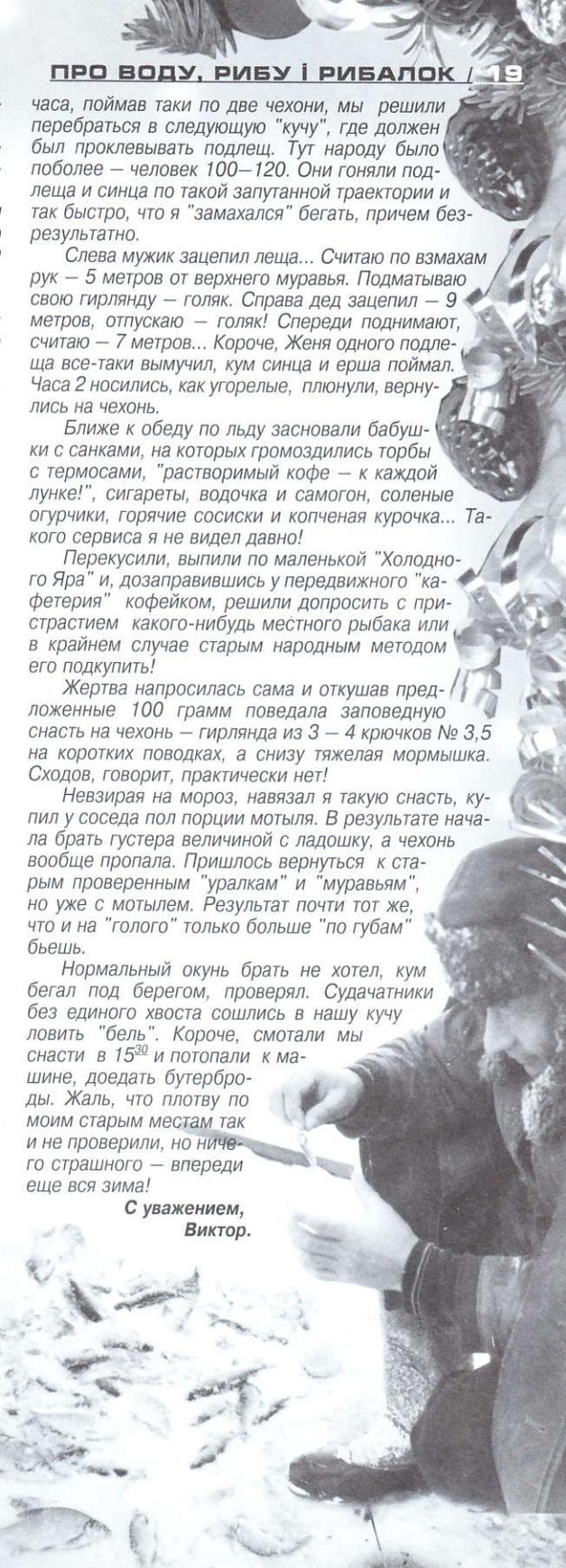
Перекусили, выпили по маленькой "Холодного Яра" и, дозаправившись у передвижного "кафетерия" кофейком, решили допросить с пристрастием какого-нибудь местного рыбака или в крайнем случае старым народным методом его подкупить!

Жертва напросилась сама и откушав предложенные 100 грамм поведала заповедную снасть на чехонь — гирлянда из 3–4 крючков № 3,5 на коротких поводках, а снизу тяжелая мормышка. Сходов, говорит, практически нет!

Невзирая на мороз, навязал я такую снасть, купил у соседа пол порции мотыля. В результате начала брать густера величиной с ладошку, а чехонь вообще пропала. Пришлось вернуться к старым проверенным "уралкам" и "муравьям", но уже с мотылем. Результат почти тот же, что и на "голого" только больше "по губам" бьешь.

Нормальный окунь брать не хотел, кум бегал под берегом, проверял. Судачатники без единого хвоста сошлись в нашу кучу ловить "бель". Короче, смотали мы снасти в 15³⁰ и потопали к машине, доедать бутерброды. Жаль, что плотву по моим старым местам так и не проверили, но ничего страшного — впереди еще вся зима!

**С уважением,
Виктор.**

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ КРОКОДИЛ-2000

Місцем, куди у вихідні дні більшість тернопільських рибалок відправляються, щоб відпочити і половити рибку, є озеро в селі Івачів. Ця водойма — штучного походження і знаходиться на річці Серет, що протікає через Тернопільську область і впадає у Дністер.

Розмір: ширина метрів 800, довжина 5—6 км. Озеро останнім часом сильно поросло осокою і лататтям, але є і відкриті великі плеса. Глибина: на руслі до 4 м, а в основному 1,5 — 2. Дно також заросло травою. Тому можна сказати, що озеро задовольняє смаки будь-яких рибалок.

Риба водиться різноманітна. Багато жовтого і білого карася, трапляються окремі екземпляри до 1,5 кг. Є короп, лящ, плотва, окунь, лин. Ну і звичайно, справжньою мрією кожного рибалки є щупак.

Я приїхав у Івачів о 6⁰⁰. Був чудовий осінній ранок. Температура 10°, вітру немає зовсім. Над очеретами озера завис густий туман. З цієї молочної маси чулись перегукування поодиноких рибалок. Взяв човна на базі комбайнового заводу і вийшов на воду. Орієнтуватись в тумані було дуже важко і я часто натикався на човни таких, як я мисливців за крокодилом прісних вод — щупаком.

Місцем для його пошуків обрав плеса, що протяглись між очеретами. Кажуть, що там колись проходило старе русло. Мені не раз доводилось чути розповіді рибалок про те, що там ловились досить пристойні екземпляри. Та і сам я в минулі вихідні спіймав на цьому місці два щупака на 2 і 2,5 км.

Взявши спінінг і причепивши блешню Merpps Lusox № 2 з грузилом на 7 г, почав обловлювати навколо човна, кидаючи на 30—35 м. Легесенький, мало відчутний вітерець ніс мій човен у білу невідомість. В один з разів я вже мало не витягнув блешню з води, коли відчув сильний поштовх. Залишлось напевно 2—3 м до човна. В товщі води блиснув жовтий живіт доволі великого щупака. Часу на роздуми в мене не було. Я сильно підскі. Рибина одразу пірнула під човен. Я спробував захвати кінець спінінга у воду, але не встиг. Плетена жилка Fire

Line 0,17 зачепилась за сучок на борті і встряла. Через секунду все було скінчене. На спінінгу мотлявся обірваний кінець жилки. Я трохи посумував, закуривши цигарку і, прив'язавши новий стальной повідок і блешню Blue Fox срібну № 4, продовжив.

Так минуло півгодини. Не було ніякого результату. Тоді я вирішив спробувати воблер, який дав мені знайомий на пробу. Він був дуже схожий на HI-LO фірми Abu Garcia: мав салатово-жовтий колір з чорними смугами. У нього також регулювалась пластина. Кинувши десь разів 10, я зрозумів як він себе поводить у воді. Відрегулював пластину на потрібну глибину. Перший щупак на 1 кг попався майже одразу. Другий, такий самий, також не примусив себе довго чекати. Я ввійшов у азарт. Повільно пливучи між острівками очерету, я раз по раз кидав воблер у туман. В один із моментів метрів з 15 від човна, я відчув сильний поштовх. Після підсідки, яку я роблю автоматично, спробував форсувати події. Але це мені не вдалось: риба ніяк не хотіла з'являтися на поверхні. Вона то підходила, то відходила. Робила спроби піти під човен, але навчений попередньо поразкою, я не дав їй такої можливості. Покружлявши хвилин 10—15, вона нарешті здалась. Підчепивши її підсаком, закинув у човен. На дні лежав чудовий щупак, кілограмів на 5—6.

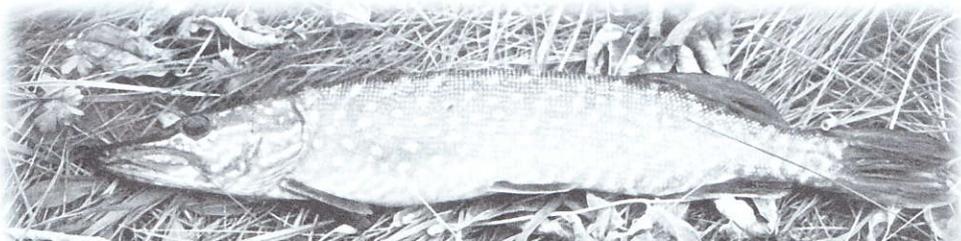
У цей момент, як за велінням чарівної палички, туман розтанув і на мене сипонуло яскраве сонячне проміння. На годиннику була майже дев'ята година, додому було ще рано. Я вирішив ще трохи порибалити. Але, як я і сподівався, нічого більше не піймав. Вода в озері дуже чиста, прозора і коли світить таке яскраве сонце, це марна справа пробувати спіймати щупака. Я вже робив такі спроби в попередні рази і дійшов цього висновку. В похмурі осінні дні можна ловити протягом дня, а в сонячні — тільки зранку і ввечері.

Я був задоволений результатом і, спакувавши рибу в мішок, поїхав додому.

Дома здивуванню мами і сусідів не було меж. Дехто навіть ніколи не бачив такого великого щупака.

А він заважив 5,5 кг, довжиною 86 см. Про подальшу його долю ви, думаю, здогадались, а голова його зайняла місце серед моїх трофеїв.

А.Забрудський

ПОСЕЙДОН

ЖУРНАЛ В ЖУРНАЛІ

Физиологические особенности свободного ныряния

Водная среда враждебна человеку и он не приспособлен для жизни в ней. Переступая порог, за которым царят свои законы, мы вынуждены считаться с ними, постоянно изучать, помнить о них. И выбросив ласты над водой, свежей уходя в глубь с небольшим запасом воздуха в легких, человек бросает вызов не только рыбе, но и стихии. Поэтому ныряние по праву считается серьезнейшим видом подводного спорта.

Не нужно бояться отпугнуть от подводной охоты людей случайных, малодушных и невежественных. Вред наносит не правдивый, честный рассказ о возможных опасностях, которые подстерегают подводного стрелка, а односторонне приукрашенные, оторванные от действительности потребительские принципы в отношении к подводному миру и его обитателям. Более всего это опасно для молодого человека еще не умеющего критически осмысливать происходящее вокруг. Ни в коем случае нельзя допустить, чтобы у него сложилось впечатление будто бы в подводной стрельбе все просто и доступно: не требуется отличного здоровья, длительных практических тренировок и драгоценного опыта, приходящего с практикой и при наличии пытливого ума.

За внешней красотой и доступностью подводного мира человека, решившегося переступить порог сред, подстерегают опасности, которые должны стать предметом нашего особого внимания и изучения. На некоторых из них мы остановимся.

Интенсивное плавание и ныряние способно привести к нарушению углеводного обмена, снижению уровня сахара в крови. Это может стать причиной гипогликемического шока. Он проявляется чувством голода, головокружением, общей слабостью. Возможна потеря сознания. Для исключения этого неприятного явления необходимо вовремя принимать сахар. Бывает достаточно выпить стакан виноградного сока или глюкозы, но не ранее чем за 15 мин до ныряния.

При неправильной гипервентиляции у подводного стрелка могут наблюдаться различные расстройства связанные с падением содержания углекислого газа в крови — гипокапния (состояние пониженного содержания углекислого газа в крови из-за интенсивной гипервентиляции): остановка дыхания, кислородное голодание головного мозга, потеря сознания. Однако следует различать произвольную гипервентиляцию легких, которая проводится перед нырянием, и дли-

тельную — произвольную. Последняя сопровождается головокружением, затуманиванием сознания и, как следствие, возможной потерей сознания.

Произвольная гипервентиляция проводится в интересах увеличения времени пребывания под водой, когда подводный стрелок делает 4—6 глубоких и быстрых полных вдохов — выдохов не допуская наступления головокружения. Произвольная гипервентиляция может возникнуть у неопытных подводных пловцов в результате дыхания с небольшим дополнительным сопротивлением (дыхательная трубка). Особенно подвержены произвольной гипервентиляции или, как ее еще можно было бы назвать — перегипервентиляции, подростки, люди страдающие неврастенией и взрослые начинающие подводные стрелки.

Однако если головокружение началось, необходимо прекратить плавание и тем более ныряние, задержать дыхание на 20 — 30 с дождавшись его прекращения. Произвести выдох, а затем, сделать полный вдох, уходить на глубину.

К обморочному состоянию может привести сочетание следующих факторов: повышение внутригрудного давления и переход из горизонтального положения в вертикальное. Например, по окончании ныряния на мелком месте или по другим причинам подводный стрелок может переходить из горизонтального в вертикальное положение, что неизбежно вызовет отлив крови к нижним конечностям. Так как все это будет происходить на фоне нарастающего кислородного голодания головного мозга, то возможна потеря сознания.

Практически любой здоровый человек может тренировками повысить выносливость своего организма в вопросе эффективной работы под водой на фоне нарастающей кислородной недостаточности. Кроме этого постоянные «сухие» тренировки и практическое ныряние понижают чувствительность дыхательного центра к концентрации углекислого газа в крови, тем самым увеличивая способность нашего организма «терпеть» нарастающее удушье. Это делает нырок более экономичным и позволяет дольше задерживать дыхание, что является одним из основных показателей уровня подготовки подводного стрелка.

Но для него необходимо еще одно немаловажное качество — способность вовремя почувствовать приближение предела, за которым следует кислородное голодание. Большинство спортсме-

менов такой способностью обладает и с ростом плавательной, нырковой тренированности совершенствуется. Однако, по мнению специалистов, встречаются люди (примерно 3—4 человека из 100), у которых это качество развито недостаточно. Достигнув высоких результатов в нырянии, они оказываются так и не способны к выработке реальной самооценки своего состояния. Таким людям занятие подводной охотой противопоказано.

В контексте нашего разговора об экономичности свободного ныряния остановимся на особенности, которая способствует пусть и не продолжительному, но все-таки продлению задержки дыхания, когда ныряльщик начинает делать ложные дыхательные движения, как бы проглатывая воздух.

Можно предположить следующие причины увеличения задержки дыхания в этом случае. После вдоха воздух, находящийся в легких и дыхательных путях, меняет свой химический состав неравномерно. Наибольший обмен происходит в альвеолах, тогда как в полости бронхов, трахеи и гортани с ротовой полостью он мало чем отличается от атмосферного. И если мы предположим, что в нем содержится 20,9% кислорода, то в конце обычного вдоха и начале выдоха его процент в ротовой полости практически не изменится, тогда как в альвеолах он станет равным 14%. При длительной задержке дыхания эта разница значительно увеличивается, приобретая вполне конкретное значение. Когда мы начинаем делать ложные дыхательные движения, мы как бы способствуем перемещению воздуха, имеющего большее содержание кислорода, с той его частью, где его меньше.

Продлению задержки дыхания способствует и умение подводного стрелка вовремя напрягать и расслаблять именно ту группу мышц, которая мало задействована или бездействует на данном этапе нырка. Однако, это умение приходит не сразу, а путем тренировок и в последующем становится автоматическим действием практически не замечаемым самим подводным стрелком. Первоначально для приобретения этого ценного качества необходимо контролировать каждый нырок, напряжение групп или отдельных мышц, отрабатывать плавность движений не допуская резких и не обдуманных действий. Используйте всякую возможность для расслабления. Научиться этому в значительной степени помогут упражнения предложенные М. Микрюковым. Они представляют собой технику тренировки задерж-

ки дыхания по системе Йогов (М.Микрюков «С ружьем на глубину»).

Физически здоровые и тренированные люди длительное время сохраняют способность глубоко нырять. Например, водолазный врач американец Дж.Ф.Бонд и в 48 лет легко преодолевал глубину до 30 м. И все же погружение на максимальные глубины опасно даже для очень опытного ныряльщика. И хотя КМАС упразднило такое ныряние как вид соревнований, за рубежом до сих пор оно культивируется с целью установления рекордов, определения физиологических возможностей человека, а порой носит чисто коммерческий, рекламный характер.

В бывшем СССР ныряние на большие глубины было запрещено и с 1934 г. и рекорды не регистрировались. Максимальная глубина погружения для мужчин была ограничена 15 м, а для женщин 10 м.

Практика проведения чемпионатов мира по подводной охоте показала насколько важна способность подводного стрелка правильно рассчитывать свои силы, определять тактику поведения на конкретном участке водной акватории. У тех из них, кто нырял на глубины до 20 м и более или задерживал дыхание на 2—3 мин при глубинах 6—8 м, уже через 2 часа непрерывной работы наступала такая физическая и морально-психологическая усталость, что практически они не могли больше продолжать охоту. В этом смысле представляют интерес высказывания опытных чемпионов мира по подводной охоте Жана Тапю и Рауля Чоке, которые, стараясь экономить силы, не ныряли глубже 10—12 м при задержке дыхания не более одной минуты.

А. Чикин

В них можно «прогуляться» на любую морскую глубину, а после выйти сухим из воды

...Первый раз я заглянул под воду в маске на море, кажется, после пятого класса. Потом было ныряние на Днепре. В памяти остались лучи солнца, пронзающие зеленоватую глубину, застывшие прямые водоросли, похожие на сказочный заколдованный лес, стайки серебристых рыбок, шныряющих между стеблями. Я готов был целый день гоняться за ними с примитивной острогой. Усталости под водой почти не чувствовалось. С азартом мог совладать лишь холод. Каким бы ни был жарким день, как бы солнце не раскаляло песок и камни, они не могли согреть наши посиневшие озябшие тела. До сих пор я вспоминаю озноб, который тряс меня даже после возвращения домой. Однако охота (тем более, если она подводная!) пуще температурной неволи. Я снова и снова рвался в глубину, где правили бал тишина и тайна.

Не давал покоя лишь один вопрос: чем и как защититься от холода. Знакомый морж утверждал, что к нему привыкнуть нельзя, надо лишь терпеть. Однако и у терпения есть предел. Приходилось, как говорила моя бабушка, "применяться" и придумывать различные способы защиты от холода. Занимаясь подводной охотой, я убедился, что даже простенький свитерок и спортивные штаны (главное, чтоб одежда как можно плотнее прилегала к телу) чуть ли не вдвое увеличивают время пребывания в воде. В сентябре и даже октябре подогревал, конечно, охотничий азарт, однако в дополнение к свитеру и брюкам уже без носков и перчаток было не обойтись. О том, что одежда согревает не только на суше, но и в воде, люди знали давно. В Кунсткамере в Санкт-Петербурге можно увидеть старинный кожаный костюм для китовой охоты, который прибрежные эскимосы использовали в морском зверобойном промысле. В таком одеянии охотник мог продержаться в ледяной воде несколько часов. Представляет интерес и непромокаемая камлейка, пошитая из кишок кита. А вот строки из книги Алена Бомбара «За бортом по своей воле», где путешественник делится опытом одиночного плавания в дождливую погоду: «Уже на второй день после отплытия, промокнув насковзь, я обнаружил, что даже влажная одежда сохраняет тепло тела. А одет я был так же, как обычный человек, потерпевший кораблекрушение: на мне были брюки, рубашка, свитер и куртка. Наученный горьким опытом я уже не смеялся, вспоминая наряд булонских женщин, отправляющихся на ловлю креветок или на сбор съедобных ракушек: в таких случаях они надевают самое теплое платье, шерстяные чулки потолще, непромокаемую обувь и так входят в воду».

Эффект сохранения тепла в воде под одеждой прост. Холодная влага, конечно же, почти сразу соприкасается с кожей. Однако под тканевым прикрытием она «не гуляет» туда-сюда вдоль тела. Выделяемое им тепло согревает воду, которая и служит своеобразной тепловой защитой. Чем меньше теплопроводность одежды, чем она прочнее и плотнее прилегает к телу, тем меньше уходит из нагретой воды тепло и медленнее происходит циркуляция — «выталкивание» теплой влаги более холодной водой. Ученые задумались: а нельзя ли создать такую одежду, которая как можно дольше удерживала бы возле тела воду, а в ней — тепло? Первые гидрокостюмы изготовлялись из тонких листов монолитной резины на основе натурального каучука или из прорезиненной ткани. Настоящая революция в подводном снаряжении произошла после изобретения пористого неопрена с закрытой ячеистой структурой.

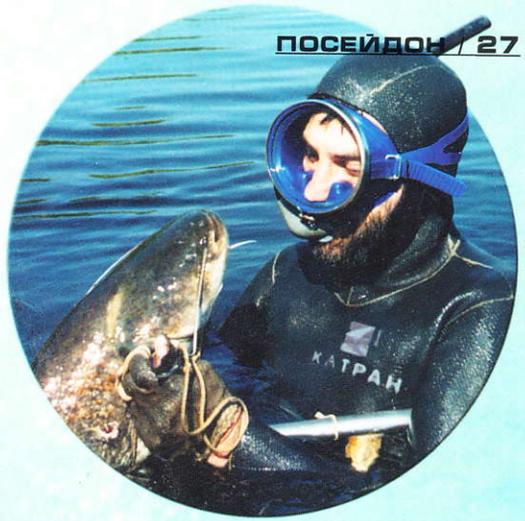
Именно он и явился тем универсальным материалом, который и защищает, и согревает под водой.

Среди ныряльщиков сегодня уже как-то и не принято погружаться в воду в одних плавках. Тем более, что к услугам тех, кто занимается различными водными видами спорта, а то и просто получает удовольствие от плавания и ныряния, великое множество типов и моделей гидрокостюмов. Они традиционно делятся на защитные «мокрого» типа, «полусухие» и гидрокостюмы «сухого» типа. Самые распространенные — «мокрые» костюмы, которыми пользуются и водолазы, и спортсмены, и подводные охотники, и ныряльщики-любители, как раз и задерживают циркуляцию воды в подкостюмном пространстве, снижая за счет этого теплопотери. Более ста фирм во всем мире выпускают костюмы этого типа.

Среди них прочно утвердились на рынке подводного снаряжения и наши украинские производители. Речь идет о Киевском научно-производственном предприятии «Катран». Так называется малая черноморская акула, которая водится в теплых водах Черного моря, куда летом съезжаются тысячи ныряльщиков. Давно освоили они и Азов, и Днепр, и другие пресные водоемы. В общем на Украине есть, где себя показать в «катрановском» подводном одеянии. Опробовали его подводники ближнего и даже дальнего зарубежья. Дело в том, что сотрудники киевской «подводной» фирмы уже десять лет работают в области изучения и создания новых гидрокостюмов. Как специализированное, единственное в своем роде предприятие НПП «Катран» было создано в феврале 1991 года при участии Единой государственной поисково-спасательной службы СССР с целью создания и внедрения новых образцов средств индивидуальной защиты человека под водой.

С первых дней уникальным предприятием руководит кандидат технических наук Наталья Дмитриевна Балашова. Присущие ей энергия, предприимчивость, деловая хватка, новаторский поиск оказались «заразительными» качествами и очень быстро передались всему коллективу, которому за короткое время удалось освоить выпуск продукции, соответствующей по качеству и дизайну товарам ведущих мировых фирм. Предприятие располагается в двухэтажном здании по улице Академика Курчатова. Оно не производит впечатления фирмы, которая «гонит вал». Здесь работают вдумчиво, аккуратно, четко, а главное — с прицелом на конкретного «своего» потребителя. Почему ему выгодно иметь дело именно с киевским «Катраном»?

Максимальное облегание тела — вот основное требование к «мокрым» гидрокостюмам. Многолетний опыт работы конструкторов и технологов НПП «Катран» в области создания неопреновых гидрокостюмов позволил разработать оригиналь-

ную шкалу росторазмеров, перекрывающих друг друга, что дает покупателю возможность без проблем подобрать подходящий гидрокостюм. А если у вас нестандартная фигура? Не беда, «катрановцы» и здесь вам помогут, как сами они шутят, в «мокром» костюме выйти сухим из воды.

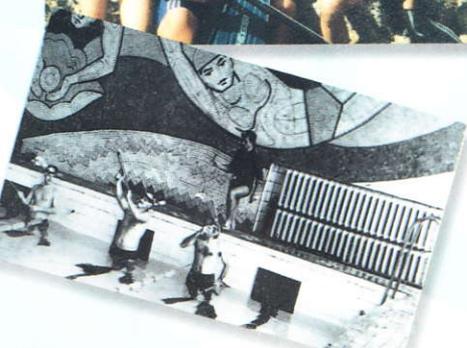
В «Катране» можно заказать костюмы самых различных моделей. Например, дублированный с двух сторон нейлоном «сухой» костюм «Риф». Не менее добротны и комфортны костюмы с романтическими названиями «Коралл» («сухого» типа), «Шторм» («полусухого» типа), «Конкорд» («мокрого» типа). Последний, кстати, прошел испытание в Антарктиде. По-настоящему свободными в воде могут себя почувствовать женщины в гидрокостюме «Либерти» от «Катрана». Яркое цветастое «катрановское» подводное одеяние нравится и детям. К любому типу костюма можно подобрать перчатки, рукавицы, носки, сапоги, а также приобрести полный комплект водолазного снаряжения — от маски и трубки до компрессора.

Продукция НПП «Катран» по достоинству оценена на международных выставках. Предприятие является лауреатом выставки «Связь, охрана, сигнализация — 96» в Николаеве, лауреатом международной Варненской туристической выставки в Болгарии, награждено дипломом 4-й международной выставки «СПОРТ-SPORT-98» в Санкт-Петербурге как лучший в СНГ производитель спортивного снаряжения. Катрановские гидрокостюмы используют армейские спецподразделения, моряки, спасатели, спортсмены. Не обойдены костюмы от «Катрана» и вниманием кинозвезд. В 1996 году они были выбраны в качестве призовых подарков для награждения в трех номинациях на всемирноизвестном фестивале подводных фильмов во французской Антибе.

В. Супруненко

Спортивная подводная стрельба в Николаеве

Подводные стрелки николаевского спортивно-технического клуба «Ингул» — одни из сильнейших в мире. В 1998 г. на Первых всемирных «Морских играх», которые проводились в Италии (г. Пескере), клуб «Ингул» стал чемпионом мира по подводной стрельбе.

Таких успехов спортсмены добились благодаря постоянной целенаправленной деятельности клуба, прогрессивным методам тренировочного процесса, творческому развитию школы подводной стрельбы в Николаеве, совершенствованию подводного оружия. Школа подводной стрельбы в клубе «Ингул» имеет прочный фундамент и уходит корнями в недалёкое прошлое...

В 1976 г. николаевские спортсмены впервые приняли участие в соревнованиях по подводной стрельбе на приз РМСТК, проводимых в Киеве. Дебют оказался не очень удачным, но не заставил отчаиваться николаевцев. Ведущие спортсмены Николаевской области Юрий Гладков и Юрий Редьков решили создать сильную команду в Николаеве, городе с трех сторон окруженном водой, в котором водные виды спорта особенно популярны.

В 1978 г под руководством Юрия Редькова был создан спортивно-технический клуб «Ингул». Зимой 1979 г. клуб провел первые соревнования по подводной стрельбе на Кубок дружбы, в которых участвовали сильнейшие спортсмены Херсона. В следующем году в борьбу за этот кубок, кроме херсонских мастеров подводной стрельбы, включились и подводники Челябинска.

В 1985 г. организация соревнований приобретает новый качественный виток — они становятся всесоюзными и называются «Мемориал 68 героев-десантников». С тех пор соревнования проводятся ежегодно в канун освобождения Николаева (28 марта) от немецких оккупантов. В соревнованиях принимали участие сильнейшие подводные снайперы бывшего СССР. После распада Союза соревнования приняли статус международных и в них принимали участие спортсмены Украины, России, Италии, Франции, Перу, Алжира, Латвии, Молдавии, Эстонии. В 1987 г. в соревнованиях приняла участие 21 команда — это был своеобразный рекорд. Наилучших успехов добились спортсмены городов Николаева и Киева (см. таблицу).

Соревнования проводятся ежегодно, несмотря на сложную экономическую обстановку в Украине и финансовые затруднения клуба «Ингул», являющегося их организатором. Программа соревнований постоянно совершенствуется, усложняется, появляются новые интересные упражнения. Следует отметить, что расстояние для стрельбы по подводной мишени достигло 10 м! Спортсмен клуба «Ингул» Олег Фомкин предложил и изготовил подвижную мишень наивысшей категории сложности — падающий маятник в круглом окне диаметром 50 см. Мишень диаметром 12 см падает по параболе, появляясь в поле зрения всего на 1 — 1,5 с, в зависимости от регулировки. Стрельба по такой ми-

**Призёры международных соревнований по подводной стрельбе
„Мемориал 68 героев-десантников“**

Год	Количество команд	Место	Зачет	
			командный	личный в многоборье
1985	13	1	КГМСТК (Киев)	Будяк А.А. (Киев)
		2	ОСТК (Свердловск)	Квасов А.В. (Свердловск)
		3	„Ингул-2“ (Николаев)	Зубрицкий С.Е. (Николаев)
1986	12	1	„Ингул-1“ (Николаев)	Коленик А.А. (Николаев)
		2	ОСТК (Свердловск)	Зубрицкий С.Е. (Киев)
		3	КГМСТК (Киев)	Будяк А.А. (Киев)
1987	21	1	„Ингул-1“ (Николаев)	Гладков Ю.С. (Николаев)
		2	КГМСТК (Киев)	Будяк А.А. (Киев)
		3	„Арсенал“ (Киев)	Фомкин О.А. (Николаев)
1988	12	1	„Ингул-1“ (Николаев)	Гладков Ю.С. (Николаев)
		2	СТК Печерского района (Киев)	Будяк А.А. (Киев)
		3	„Горняк“ (Свердловск)	Красиков Е.А. (Свердловск)
1989	11	1	„Промавтоматика“ (Киев)	Гупало О.Ю. (Киев)
		2	„Ингул“ (Николаев)	Казанник А.А. (Николаев)
		3	„Арсенал“ (Киев)	Лагутин А.О. (Киев)
1990	11	1	„Промавтоматика“ (Киев)	Матасов С. (Николаев)
		2	„Ингул-3“ (Николаев)	Гупало О.Ю. (Киев)
		3	„Ингул-2“ (Николаев)	Лагутин А.О. (Киев)
1991	11	1	„Ингул“ (Николаев)	Лапаев С.А. (Николаев)
		2	„Промавтоматика“ (Киев)	Казанник А.А. (Николаев)
		3	„Ингул-2“ (Николаев)	Лагутин А.О. (Киев)
1992	7	1	„Промавтоматика“ (Киев)	Будяк А.А. (Киев)
		2	„Ингул-2“ (Николаев)	Лагутин А.О. (Киев)
		3	„Ингул-1“ (Николаев)	Казанник А.А. (Киев)
1993	5	1	„Ингул-Континент“ (Николаев)	Лагутин А.О. (Киев)
		2	„Кредос“ (Киев)	Будяк А.А. (Киев)
		3	„Ингул-Катран“ (Николаев)	Гладков Ю.С. (Николаев)
1994	4	1	„Кредос-ЦСКА“ (Киев)	Лагутин А.О. (Киев)
		2	„Ингул-Континент“ (Николаев)	Будяк А.А. (Киев)
		3	„Машпроект“ (Николаев)	Гладков Ю.С. (Николаев)
1995	5	1	„Ингул“ (Николаев)	Гулак И.А. (Николаев)
		2	„Возрождение“ (Киев)	Казанник А.А. (Николаев)
		3	„Машпроект“ (Николаев)	Батиевский В.И. (Николаев)
1996	4	1	„Ингул“ (Николаев)	Казанник А.А. (Николаев)
		2	„Кредос“ (Киев)	Гладков Ю.С. (Николаев)
		3	„Машпроект“ (Николаев)	Лагутин А.О. (Киев)
1997	4	1	„Киев“ (Киев)	Миндолин В.А. (Киев)
		2	„Машпроект“ (Николаев)	Нетьлько С.В. (Николаев)
		3	„Ингул“ (Николаев)	Будяк А.А. (Киев)
1998	5	1	„Ингул“ (Николаев)	Нетьлько С.В. (Николаев)
		2	„Флит“ (Киев)	Уткин А.Ф. (Ярославль)
		3	Николаевская область	Батиевский В.И. (Николаев)
1999	3	1	„Ингул“ (Николаев)	Лагутин А.О. (Киев)
		2	„Машпроект“ (Николаев)	Нетьлько С.В. (Николаев)
		3	„Возрождение“ (Киев)	Батиевский В.И. (Николаев)
2000	4	1	„Ингул“ (Николаев)	Кириченко В.Г. (Николаев)
		2	СДЮСШ-„Возрождение“ (Киев)	Воронцов С. (Киев)
		3	„Машпроект“ (Николаев)	Лагутин А.О. (Киев)

шени пользуется популярностью у спортсменов. Стремясь придать зрелищность подводной стрельбе, Юрий Гладков и Владимир Батиевский предложили и изготовили выбивную всплывающую мишень, а Юрий Редьков — электронную мишень, при попадании в которую на световом табло загорается информация. Кроме того, спортсмены клуба «Ингул» придумали такие интересные упражнения, как «стрельба по выборной мишени», «конверт», «биатлон», «эстафета». Последние два упражнения входят в программу всех международных соревнований и чемпионата мира. Совершенствуется также подводное оружие. Спортсмены клуба «Ингул» используют подводные ружья, запатентованные Олегом Фомкиным и Юрием Гладковым, производство которых налажено на предприятиях Николаева.

Благодаря постоянному поиску, творческой инициативе, энтузиазму, любви к спорту школа подводной стрельбы в Николаеве прочно удерживает позиции ведущей в мире. Заметим, что в состав сборной команды Украины по подводной стрельбе, завоевавшей кубок Европы, ставшей чемпионом Европы и серебряным призером чемпионата мира, постоянно входят четыре-пять спортсменов клуба «Ингул». В клубе сейчас три мастера спорта международного класса, два чемпиона Европы 1998 г. (Сергей Нетьлько и Александр Казанник) и два чемпиона Мира 1999 г. (Сергей Нетьлько и Владимир Батиевский).

Руководство и спортсмены клуба «Ингул» желают успехов на международной арене своим соперникам и коллегам и готовы поделиться с ними своим опытом. Добро пожаловать в Николаев!

Ю.Г.Гладков

ХТО ВОНИ, РІЧКОВІ РАКИ:

*санітари
чи індикатори
чистої води?*

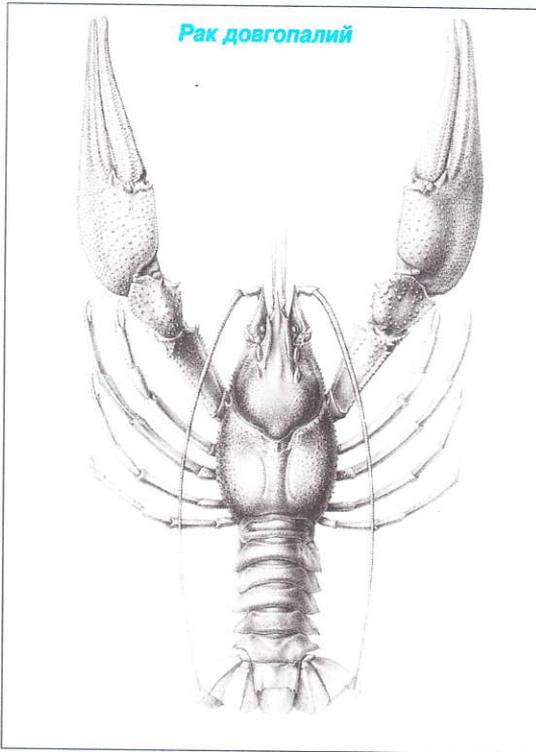
На сторінках часопису «Світ рибалки» розгорнулася дискусія з приводу можливості очищення води у Київському водосховищі і всьому Дніпрі спеціальним розведенням у них річкових раків, які за проектом В.П.Биканова, здатні утилізувати, тобто переробити, пропустивши через свої органи травлення, всі рештки рослинних і тваринних організмів, що постійно розвиваються, а потім відмирають.

Цю пропозицію він обгрунтовує відомостями з підручника «Зоології» для 7-го класу, посиланням на деяких дослідників, про те, що раки їдять живу рослинність, але не гребують і її рештками, а також мертвими тваринами, часто полюють на дрібних тварин, наприклад, водних слизняків, і тим, що навіть всі принади для раків тільки тваринного походження, а найперша і найважливіша користь від них — виконання ними прямого призначення: очищати водойми від органічних забруднень. На його думку, рак є санітаром водойм, ще й тому, що може обходитись мінімальною кількістю кисню у воді, у зв'язку з чим на тривалий час може зариватись у мул, а також активністю протягом всього року, у тому числі й у зимовий період, коли більшість риб перебувають у пасивному стані. Очевидно, зазначені положення покладені в основу згаданого вище проекту В.П.Биканова. Не буду

далі переказувати основні положення автора зазначеної розробки (з ними можна познайомитись у № 2 і 3 журналу «Світ рибалки» за 2000 р.), а прокоментую їх з позицій деяких біологічних дисциплін, що висвітлюють життя мешканців води.

В.П.Биканов пропонує зосередити значні кошти на розведенні раків і, створивши завдяки цьому значну їх щільність на площі Київського водосховища, воно незабаром позбавиться від органіки, стане чистим... Необхідно зазначити, що розведення раків не лише дорога, а й досить складна і примхлива справа. Про це свідчать відомості не лише С.Я.Бродського, а й інших науковців, причетних до цієї проблеми, що досить повно узагальнив Я.М.Пукерзис. Якби у Київському й інших водосховищах Дніпра були сприятливі умови для відтворення раків, то вони могли б самостійно створити потужні популяції, як це спостерігалось у Каховському водосховищі, де "... після зарегулювання стоку Дніпра, із зміною умов існування, частина раків загинула, а частина мігрувала на ділянки водосховища з більш сприятливими умовами і утворила там резервації. У балках і притоках умови для життя і розмноження раків, і особливо для росту їхньої молоді, буди сприятливіші, ніж у річці до зарегулювання. В цих місцях в той час було багато заростей м'якої підводної рослинності, існував сприятливий газовий режим, вода добре прогрівалася і була незабруднена. В результаті каховські раки, у яких цикл відтворення трирічний і статева зрілість настає у віці 2+, протягом 1956—1962 рр. перенаселили резервацію. Це спонукало їх уже в 1963 р. мігрувати на колишні місця проживання і утворити великі конгрегації молоді і плідників по всій часті водосховища. Ці раки вже пристосувалися до життя в нових умовах... порівняно з періодом до зарегулювання поряд з вищими приростами особин, додатковим линянням і вищими темпами відтворення відбулося і, значне поповнення запасу популяції швидкоростучою молоддю. При цьому особливе значення мали третє і четверте покоління, які за чисельністю були більшими, ніж батьківське, в 2500 і в 11 000 разів." (Бродський).

На заваді значного природного розвитку раків У Київському водосховищі став цілий ряд факторів, що погіршують умови існування цих тварин, зокрема, значна каламутність води весною, особливо у верхній мілководній частині, зменшення прозорості води у місцях скупчення синьозелених водоростей, а головним є специфічний газовий режим у водосховищі. Про нього у книзі «Моря й внутренние воды» з серії «Природа Украинской ССР» зазначається таке: «По сравнению с другими водохранилищами Киевское характеризуется минимальными показателями содержания кислорода и сравнительно невысокими пределами его макси-

Рак довгопалий

мального насичення. В зимний період подо льдом реєструється дефіцит кислорода, що пов'язано со сработкой водохранилища і поступленням болотних вод с низким содержанием кислорода. Это приводит к сильным заморам рыбы, которые распространяются от верхних к приплотинным участкам водохранилища».

За даними Я.М.Цукерзиса, загибель широкопалого рака наставала за насичення води киснем в середньому 1,07, довгопалого — 0,59 мг/л. Отже, за рахунок розведення раків за межами водосховища і наступного вселення їх до нього можна (звичайно, теоретично) спеціально створити передумови для великої щільності популяції, але вона приречена на загибель внаслідок періодичних задух, бо останні супроводяться не лише нестачею кисню у воді, а й наявністю у ній інших газів (сірководню, метану тощо). Тому рака не врятує те, що «навіть зарившись у мул, може дихати й здатний просидіти нерухомо на одному місці цілісний день», як стверджує В.П.Биканов. А при зменшенні у воді кількості кисню ракам теж живеться скрутно: вони, як і риби, зменшують інтенсивність живлення, особливо у зимовий період, і теж гинуть, як і риби, якщо не встигнуть вибратись з обезкисненої чи отруєної води.

Заривання у мул властиве найпоширенішому в Україні раку довгопалому, який використовує придонний ґрунт, зокрема мул, переважно для зимівлі та линяння. Його особини живуть «...в естественних укритиях: под камнями, в корягах, берегових вымо-

инах, наиболее часто прячутся в ил. Постоянного убежища они обычно не имеют, но создают его при необходимости. Рак упирается в ил брюшком и производит очень быстрые и энергичные сгибания, в результате чего выгребает ил, пока не скроется полностью. Раки живут на различных грунтах, от каменистых до илистых и торфянистых, в стоячих водах и в бурных источниках. Более всего им подходят олиго- й мезотрофные (практично з чистою водою, в якій не спостерігається її цвітіння, або вода з зеленими, але не з синьозеленими водоростями і великою кількістю живих істот — А.Щербуха) озера. На твердых грунтах, не имеющих естественных убежищ, раки обычно не обитают» (Фомичев).

На протипагу раку довгопалому рак широкопалый, рак білий дністровський — підвид каспійського рака будують нірки-схованки, використовуючи для цього стрімкі й обривисті береги з щільними ґрунтами. Отже, чисельність популяції рака у будь-якій водоймі буде лімітуватись, крім наявності відповідної кормової бази, чистотою води і вмістом розчиненого у ній кисню. І як не процитувати з цього приводу слухну думку професора Київського університету К.Ф.Кесслера, який у праці «Русские речные раки», виданій у 1875 р., писав: «Раки вообще любят воду свежую и по возможности чистую, а избегают как воды очень теплой, так воды мутной й грязной. Мне случалось иногда наблюдать, когда я жил на берегу Волхова, как раки, если вода в нем делалась под осень очень мутной и зеленой от водорослей, совершенно выходили к окраине воды или даже выползли на сушу, так что можно было собирать их руками, без всякого труда». І вже тоді він же зазначав: «Но погибают иногда речные раки от порчи воды фабричными нечистотами, опилками, мочкою конопля».

Чи зможуть раки очистити водосховища від того, що уже опустилось на дно і ще не гниє? Чи справді їх можна вважати санітарами водойм, на чому особливо наголошується у концепції проекту В.П.Биканова?

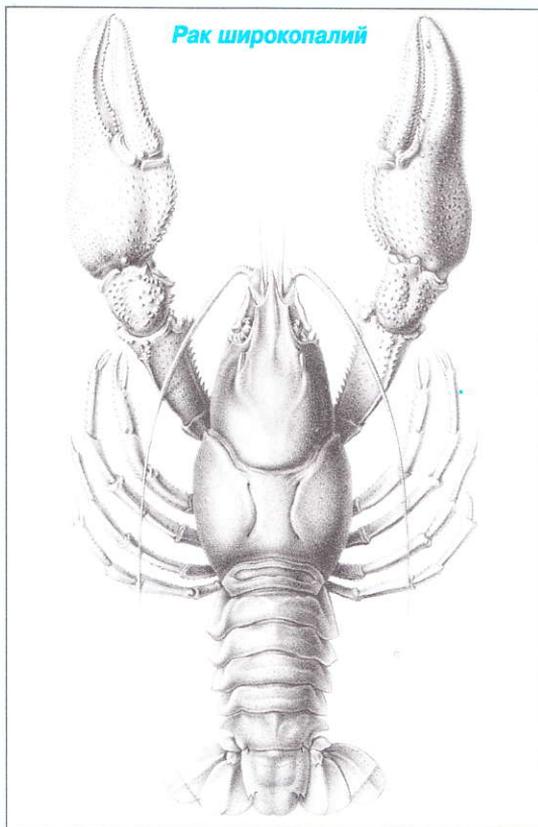
С.Я.Бродський зазначає: «Для річкових раків характерне найповніше використання кормових запасів водойм... При наявності у водоймі переважно якогось одного виду корму він найчастіше входить до раціону рака. У водоймах, де видова різноманітність кормових організмів більша і забезпеченість ним вища, раки також живляться переважно масовими видами рослин і тварин. Наприклад, у складі вмісту шлунків номінативних каспійських раків у Каспійському морі було знайдено майже всі види кормових організмів, що тут живуть, але домінували лише 2 види рослин; у червоного кубанського рака в оз. Катлабух — 3; у білого дністровського в Дністровському лимані, який заростає менше, — 5 видів рослин. У всіх типах рачних

водойм, як правило, річкові раки живуть на великих скупченнях кормового зообентосу або в заростях рослин... Перед паруванням, а також линнянням та в інші періоди посиленого витрачання енергії раки переходять на живлення тваринною їжею — моллюсками, поліхетами, ракоподібними та іншими тваринами; в інші періоди життя вони використовують рослинну їжу, яка багатша на вітаміни.

Стосовно зимового живлення раків, С.Я. Бродський пише: «...у водоймах України взимку живляться лише самки червоного кубанського рака та довгопалого рака з невеликих водойм, які не впадають у сплячку... Довгопалі раки з дніпровських водосховищ і білі раки, що належать до каспійського виду, навпаки, в наших водоймах взимку сплять, а тому не живляться». Нарешті висновок того ж С.Я. Бродського: «Таким чином, в умовах України практично лише в останній декаді березня або в квітні плідники всіх видів понтичного рака ведуть активне життя і живлення. В цей період раки живляться рибою, бо у водоймах запаси інших масових кормів ще не розвинулися. Про те, що раки віддають перевагу свіжому корму перед гнилим, свідчать такі цитати: «...в природних умовах в різні сезони раки різних видів більш охоче, ніж інші принади, споживають живу і смажену рибу та м'ясо, жаб і молюсків, раків, що линяють, та інший корм» (Бродський); «... закладка в ловушки свіжеї риби в качестве приманки увеличивала улов раков в 2—3 раза по сравнению с ловушками, в которые закладывалась гнилая рыба» (Цукерзис); «Если погибшая рыба находится в воде более двух суток, то раки ее не едят, однако испорченную на воздухе рыбу снова бросить в воду, то они ее поедают» (Фомичев). Лише в одній праці, присвяченій живленню широкопалого та довгопалого раків озер Польщі, зазначається, що детрит (типова органіка з домішкою піску) виявляється у шлуках близько 15% особин (Коссаківський — цит. за Цукерзисом).

То чи не свідчить викладене, що раки не є санітарами водойм, а споживають різні найчисленніші у ту чи іншу пору року живі кормові організми, багаті на повноцінні вітаміни, амінокислоти, жири тощо, завдяки чому функціонують всі системи і органи цих тварин? Очевидно, вони є індикаторами чистої води, а не санітарами. І, мабуть, штучно створена цільна популяція рака триваллий час не зможе існувати внаслідок виникнення серед неї масових захворювань та такого явища, як канібалізм, про що пише, той же В.П.Биканов, чим суперечить своїй же ідеї: «якщо їх кількість починає переважати оптимальну, тоді раки нападають один на одного, сильніші поїдають слабших і таким чином регулюють своє поголів'я».

Отже, річкові раки споживають переважно свіжий корм, проявляючи при цьому значну вибірко-

Рак широкопалый

вість залежно від їх фізіологічного стану і сезонів року. До того ж і самі раки у будь-якій водоймі мають багато ворогів, серед яких у першу чергу необхідно назвати риб, які завжди, навіть взимку активніші, ніж раки, й ладні поласувати ними, чим вносять певні корективи у їх чисельність. Не думаю, що риби вносять у водойми більше забруднень, ніж раки, і те ж Київське водосховище може прогудувати їх значно більше, ніж виловлюється зараз. А слизняки, як називає В.П.Биканов, мабуть, молюсків, якими живляться раки, якраз і є тими тваринами, що сприяють очищенню водойм. Але й їх чисельність залежить від впливу як природних факторів, так і діяльності людини. Можна було б навести й інші аргументи, які свідчать про хибність проекту В.П.Биканова, його біологічну необґрунтованість, але, на мій погляд, викладене переконує в зазначеному висновку.

Закінчити цей коментар доцільно відомостями про видову різноманітність річкових раків України та їх поширення у зв'язку з тим, що про деяких з них уже згадувалось.

В Україні відомо не два різновиди раків — широкопалий і довгопалий, як стверджує В.П.Биканов, а п'ять видів. Отже, вони належать до класу ракоподібних (Crustacea), ряду десятиногих (Decapoda), родини річкові раки (Astacidae), що представлені двома родами широкопалий рак — Asta-

cus та понтичний рак *Pontastacus*. Їх представники розрізняються кількома ознаками, але найхарактернішою з них є будова клешні та її озброєння: у видів роду широкопалий рак на внутрішньому боці нерухомого пальця є виїмка та конічні горбики, у видів роду понтичний рак клешня на внутрішньому краї нерухомого пальця без виїмки та горбиків, а якщо вони є, то дуже дрібні.

Рід широкопалий рак у водоймах України представлений видом рак широкопалий. У нього широкі клешні з півмісяцевою виїмкою посередині нерухомого пальця, панцир гладенький, краї рostrума без зубчиків. Досягає довжини тіла близько 14,5 см. Відомий у басейнах річок Тетерів (Ірша), Гірського Тікича, Гнилого Тікича, верхів'їв Дністра, Прута, Серета, Тиси, озері Синевір, отаву неподалік Хустського заповідного масиву «Долина нарцисів» Карпатського біосферного заповідника. Занесений до Червоної книги України.

З роду понтичний рак в Україні відомі 4 види. Окремі з них представлені численними підвидами і навіть расами та морфами, райони поширення яких надзвичайно малі.

Рак довгопалий характеризується вузькими й довгими клешнями, шершавим панциром, зазубреними краями рostrума. Досягає довжини тіла

близько 20 см, найбільша маса самця становить 320 г, самки — 250 г. Це — найпоширеніший вид у водоймах України.

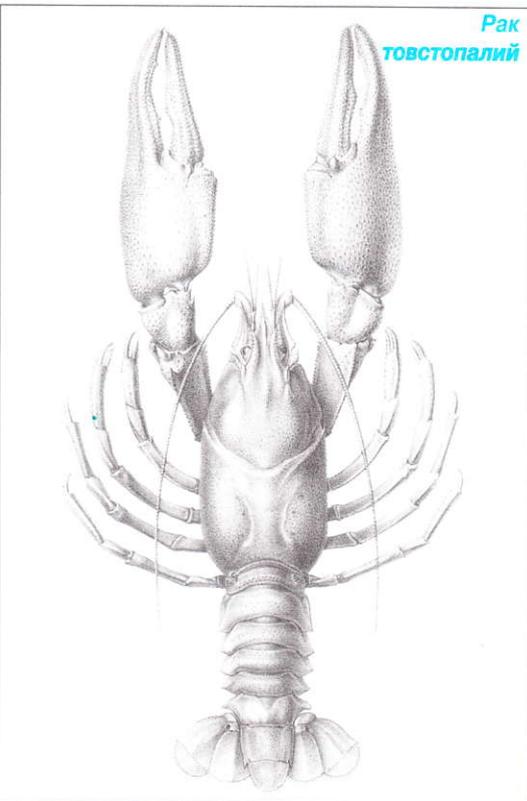
Рак кубанський представлений підвидом рак кубанський червоний. У нього великі клешні, з квадратними долонями і довгими конусоподібними пальцями, нерухомі пальці без виїмки, рostrum широкий, панцир яйцеподібний, вкритий великими шипиками. Довжина тіла обох статей близько 14 см. Поширений лише у приднаїнських озерах. Переселений у басейни Прута та Прип'яті, де прижився. В інших регіонах, зокрема у отавах Вінницької та Київської областей і паркових ставів Києва, не прижився, а в ряді місць спричинив загибель місцевих раків.

Рак каспійський має довгі клешні, довгі нерухомі пальці з трохи ввігнутими зовнішніми краями, гладеньку поверхню панцира, вкрити зерноподібними бугорками, гладенькі краї рostrума і глибокі западини на рівні очей. Довжина тіла близько 20 см. В Україні представлений підвидом рак білий дунайський, що поширений у Кілійському рукаві Дунаю, озерах Ялпук та Кугурлуй, та підвидом рак білий дністровський, поширення якого обмежується Дністровським та Кучурганським лиманами. Ці раки були об'єктами вселення у деякі водойми Київщини, звідки потрапили в притоки Дніпра — Ірпінь та Десну.

У рака товстопалого короткі сильні клешні з виїмкою та конічними горбиками на внутрішніх краях нерухомих пальців або без них, панцир гладенький, загнуті вгору краї жолобка рostrума озброєні численними шипиками і бугорками. Довжина тіла близько 15 см. Виявлявся у Дніпровсько-Бузькому та Дністровському лиманах, звідки проникав у пониззя річок, що до них впадають. В останні роки у ряді місць не виявлений. Є підстави про доцільність занесення його до Червоної книги України.

От такими видами представлена родина річкові раки у водоймах України. Окремі їх види вселялись у нові регіони, але успіхи від цієї роботи були незначні, а в ряді місць навіть негативні. Уже на підставі навіть викладених фактів цих тварин не можна вважати ефективними утилізаторами органіки водойм, зокрема водосховищ Дніпра, бо кожне з них потерпає то від літніх, то від зимових задух, а також від забруднень внаслідок діяльності людини, зводячи нанівець навіть наслідки природного відтворення найпоширеніших видів не лише раків, а й риби. Виділяю лише ці групи тварин, бо серед останніх у водному середовищі безпосередньо для людини риби й раки найцінніші, найприбливіші та інші най-най...

А. Щербуха

Механічних пристроїв для ловлі раків у нас немає — промисловість не випускає. Любителі цих безхребетних прісноводних тварин ловлять їх сачками, сітчастими пристосуваннями або «деруть» руками у норах. І все ж спроби механізувати ловлю раків були і є зараз.

Якось у журналі «Рыбоводство и рыболовство» був описаний пристрій, винайдений жителем м. Луцька А. Челієм. Пропонує його шановним читачам.

Складається раколовка (рис. 1) з двох захватів із зубцями 1, з'єднуючої їх пружини 2, двох роликів 3, тросика 4, трубки 5, важеля 6, ручки 7. Трубка рознімна, з'єднується з допомогою різьби. Деталі пристрою можуть бути металеві або пластмасові, останні зручніші, не піддаються корозії.

Користуватися раколовкою дуже просто: взяти за ручку, опустити у воду і за 10—20 см до дна натиснути на важіль, від чого починає рухатися тросик, який і розсовує захват на потрібну величину.

Винайшов і я подібний пристрій. Працює не менш надійно, дає можливість добути раків з глибин, на скільки дозволяє прозорість води. Простий у виготовленні, має плавучість і, отже, не може бути втраченим при випадковому падінні у воду, де є великі глибини.

Складається пристрій (рис. 2) з рейки прямокутного січення 1, серпоподібного захвата 2, гумки 3, хомутика 4 і двох шпильок: одна 5 скріплює раколовку в одне ціле і по ній же пазом 8 (рис. 3) ковзає серпоподібний захват у робочому стані (рис. 4).

Дерев'яний захват бажано покрити водостійким лаком, олійною фарбою або клеєм БФ-2. Розміри захвата довільні, легко підбираються експериментальним шляхом.

Захват має паз, яким ковзає по скріплюючій шпильці 5 і завдяки якому ставиться в робоче положення (рис. 4), а також два свердлення під шпильку 6 у хвостик і під гумку 3. Шпильками можуть слу-

жити дріт або дрібні гвіздки.

Хомутик викроюють з жерсті чи листового алюмінію.

Натискуванням на хвостик і подачею захвата вперед до заходу шпильки 6 під виступи хомутика раколовка приводиться у робоче положення. Коли захватом упертися в ґрунт дна водойми,

шпилька виходить із зачіплювання і гумка 3, скорочуючись, притискує рака до рейки.

На запитання, а чи варто винаходити механічні раколовки і чи не призведе це до наднормативного вилування раків?, відповідь: варто. Нечесна людина може і сітчастим пристосуванням вилувати скільки захоче. А на риболовлі, буває так, що треба добути одного-двох раків для наживки. Ось тут і стануть у нагоді запропоновані раколовки.

І. Ларін

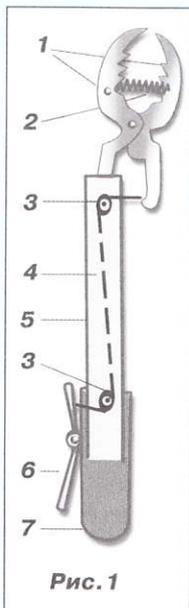

Рис. 1

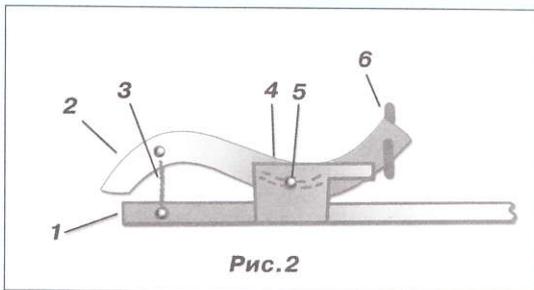

Рис. 2

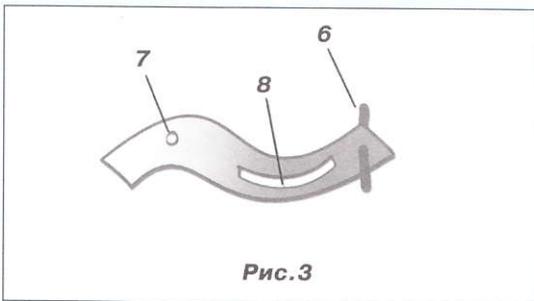

Рис. 3

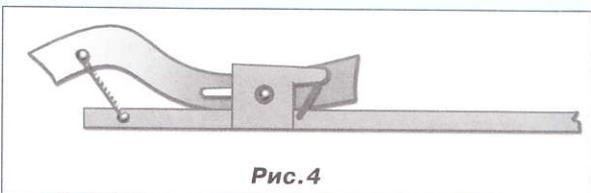

Рис. 4

Мастирка

Винайдена років з 35 тому київськими рибалками мастирка й досі залишається найуніверсальнішою наживкою для корокових риб. Перший любитель покуштувати цю страву — це, безперечно, лящ, хоча й вся інша без винятку біла риба з повагою ставиться до неї.

Коли заходиш на нашу київську Бухару і потрапляєш у «принадні» ряди, відразу впадає у вічі різнобарв'я мастирок: яскраво оранжеві, червоні, навіть кольору електрик... За своєю консистенцією вони скоріш нагадують замазку для вікон, аніж принаду для риби. А до деяких майстрів так навіть вишикуються черги: мовляв у нього найкраща мастирка! Так, найкраща, але не мастирка, а замазка...

Друзі-рибалки! Риба, як людина, любить якісний продукт, а якіснішого ніж зроблене власноруч, не існує.

Перш ніж розповісти вам рецепт (для тих, хто його не знає) приготування мастирки, я просив би вас запам'ятати дві речі: мастирка — це горох і манка. Більше нічого, тільки ці два компоненти. І друге. Мастирка повинна бути такою, щоб її не збивала течія, і при першій спробі рибини покуштувати, кулька легко б відділялась від гачка, а сам гачок увіп'явся б у риб'ячу губу.

Отже рецепт. Візьміть емальовану каструльку, десь на півтора літра, відміряйте півсклянки жовтого (!) гороху, засипте його туди, залийте водою приблизно на чотири—п'ять пальців. Якщо є час — нехай горох замочиться 6—8 годин, якщо немає — не страшно, запалюйте конфорку — хай так вариться. Коли він почне закипати, зніміть піну, що утворилася на поверхні, бо збіжить і погасить вогонь. Закипить — зробіть меншим вогонь дайте горохові спокій.

За годину перевірте, як там самопочуття вашого клієнта вже не лишайте його надовго самого, помішуйте та розчавлюйте ложкою цілі горошини.

Десь через 15—20 хв повинна утворитися суцільна маса, з якої будуть вилітати бризки не-випареної води разом з шматочками горохової каші. Настає дуже важлива мить. Слід не прогавити момент, коли випариться вода. Це не важ-

ко визначити за невеличкими гейзерами, з яких замість крапель води, буде виходити пар, а сама маса буде неначе дихати навіть видавати звуки, подібні до пуфффф. Настає черга засипати манку. До склянки, у якій був горох, всипаємо на два пальці манки. Поступово підсипаючи до гороху, ретельно вимішуємо, не знімаючи каструльку з вогню, перегортаючи корж з боку на бік. Перегорнувши 4—5 разів, треба відщипнути маленький шматочок спробувати розкатати його пальцями. Якщо він добре розкачується, не береться до рук не кришиться — страва готова, вимикайте газ та виймайте мастирку з каструльки. Якщо робити до кінця за правилами, то вимішувати мастирку слід, не торкаючись до неї руками, бажано дерев'яною ложкою, щоб вона якнайдовше не скисала. Але я ніколи не дотримуюсь цього правила, бо якщо навіть вона пропаде, то не раніше ніж через дві доби. І навіть, якщо ви їдете у відпустку, мастирку можна з тим же успіхом зварити на вогнищі.

С. Іванов

Карась з криги

Хочу поділитися своїм досвідом стосовно вудіння карася з криги.

У деяких куточках України карася можна упіймати лише по відкритій воді. Але у нас на Харківщині його ловлять протягом усієї зими звичайною вудочкою з мормишкою. Вудочка може бути будь-якої конструкції, на смак рибалки, жилка 0,15 мм, мормишка двоколірна (жовто-біла), розміром з маленьку горошину. Наживка — мотиль. А от сторожок має бути дуже чутливим та забезпечувати гарну гру мормишки.

Я багато експериментував і нарешті винайшов ідеальний сторожок. До речі, він не тільки добре пристосований до риболовлі, а й простий у виготовленні.

Судіть самі. Беруть порожню пластикову пляшку. Промивають її і відрізають горловину. З утвореного циліндра нарізають смужки довжиною 10—12 см і завширшки 5—6 мм. Потім на одному кінці робиться дірочка для жилки і цей кінчик фарбується у яскравий колір. Тепер одягаємо на середину сторожка кільце для утримання жилки і ще одне кільце для кріплення на вудочці. Сторожок готовий.

Отже, вудочка готова, мотиль є і тепер найголовніше — знайти місце перебування карася. Взимку він найчастіше мешкає у ямах, біля дамб. Але у теплі дні його можна знайти біля комишу. Йдучи на риболовлю за карасем, не забудьте покласти у рибальський ящик трохи макухи — в наших краях це найкраща прикормка для карася.

О. Новіков

Риболов — риболову

Прием игры безмотыльной мормышкой. Опускается мормышка до дна. Затем начинается медленный подъем с колебаниями дрожью, темп которых может быть 100—300 раз в минуту, а амплитуда не более 1 см. Чем медленнее подъем и короче амплитуда колебаний, тем чаще возникают поклевки. Темп колебаний можно и нужно менять при поисках оптимального варианта, но изменения следует вносить после окончания одного движения. Во время подъема изменения темпа могут быть плавными. Если получился сбой с темпа, лучше снова начать подъем мормышки со дна. Прием приносит успех всю зиму, за исключением ее середины — времени самого бесклевья.

При недостатке кислорода и ловле в середине зимы, до начала таяния снега необходимо резко сократить амплитуду колебаний мормышки и замедлить движения, снизить активность игры. Весной вновь увеличить активность.

При ловле зимой поплавочными удочками опытные рыболовы применяют лески толщиной от 0,1 до 0,2 мм. Начинающему удильщику лучше использовать леску 0,15—0,25 мм с коротким, более тонким поводком; на нее можно вытаскать и крупную рыбу в 1,5—2 кг весом.

На небольших глубинах (до 2 м) лучше маскировать лунку снегом, оставляя небольшое отверстие или щель для прохода мормышки и лески.

Сергеа называет меня Чуком. Лично я против этого имени ничего не имею. Чук, так Чук. Спасибо, что ни Арчи или Лорд какой-нибудь. По крайней мере, когда Серега на прогулке теряется и начинает меня звать, то на его вопли не сбегаются Чуки со всей округи.

Вообще-то, я уже взрослый. По человеческим меркам мне за сороковник, Серегин ровесник. Родителей своих я помню хорошо, точнее хорошо помню маму — большую и добрую диванную таксу, а папу — только по ее рассказам. Он у меня был герой, настоящий охотник. И на лису, и по кровя-

ному следу, и даже по птице дипломы имел. И погиб папа на охоте, в лисьей норе... Я им очень горжусь, хоть и не стал охотником. Моя страсть — рыбалка. За это Сереге спасибо, он меня к ней приучил. За четыре прогулки до отъезда он меня, обычно, предупреждает — так, мол и так, веди себя хорошо (за собой бы следил!), готовься, скоро поедем. Тут со мной что-то случается, руки-ноги перестают слушаться, хвост разлетается в разные стороны, я начинаю носиться по всем комнатам, визжать. В общем веду себя как пацан. Кстати, мне и так известно, когда он на рыбалку собирается, вытаскивает в прихожую, с балкона, свой рюкзак, одежду, удочки. Просто у нас с ним так заведено, будто я ни о чем не догадываюсь, а потом он мне делает сюрприз. Наивный.

Больше всего я люблю ездить к Антонычу. Там мы с ним хозяйева! У него есть еще Джинка — здоровая деревенская девка, но она все время сидит на привязи и скучает. Честно говоря, мне ее жалко, но что поделаешь, у каждого своя судьба.

Пока мужики стаскивают лодки, готовят снасти, накрывают на стол — я уже рыбачу. Эти маленькие, блестящие рыбки, которые скользят вдоль берега, просто сводят меня с ума. Я могу часами красться за ними по воде, высоко поднимая ноги, чтобы не мутить воду, а иногда могу и нырнуть, в запале, за какой-нибудь.

Если честно, то я еще в жизни ни одной рыбы не поймал, но желание у меня есть, а Серега говорит, что это главное.

Пока Серега сносит в лодку снасти, весла, устанавливает мотор и привязывает к якорю веревку, я сижу на

Сергеа называет
меня

Чук

М...

берегу и слежу, чтобы он ничего не забыл. Когда все готово, он говорит мне: В лодку!, хотя отдельного приглашения мне не надо.

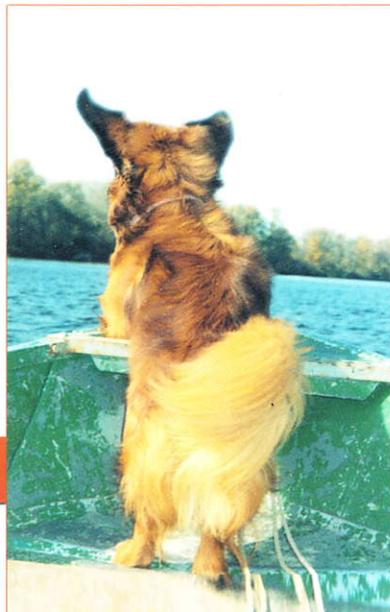
В лодке мое место на носу. Там мы, вместе с якорем, создаем баланс, как говорит Серега, чтобы нос на ходу не слишком задирался.

На воде у меня одна задача — подавать Сереге разные сигналы. Например, если я вижу мель, то начинаю размахивать хвостом, что означает: Сбрось газ! Тише ход! А если мы сплываем по течению в толпе рыбаков, я голосом их предупреждаю, чтоб отгребали с нашего пути. Подалее.

Так проходит день. Вечером в домике тепло, про-

сыпаются мухи, которых тоже можно погонять, но мне лень. После ужина я лежу на Серегином спальнике (на рыбалке он мне это разрешает), слушаю о чем говорят мужики и потихоньку засыпаю, под их треп. Мне снится Джинка, рыбки, старый пегий мерин с верхней базы, который учит меня правильно поднимать ноги в воде, чтобы не мутить ее. А еще снится Серега, который обещает взять маленького Гека, когда мне исполнится восемь лет. Я радуюсь по этому поводу, обещаю его воспитывать, Серега, понимающе кивает и улыбается. Только мне не понятно почему у него при этом такие грустные глаза.

Чук Пичугин

Підбір гачка

*Гачки бувають
одинарні (однопіддвні),
подвійні (двопіддвні), потрійні
(трипіддвні, трійники, якірки).*

Одинарні гачки є універсальними. Ними оснащуються більшість риболовних снастей для ловлі на натуральні наживки та штучні принади. Подвійні та потрійні гачки застосовуються головним чином для ловлі на живця, а також для оснащення блешень, девона і штучних рибок.

Пропонуємо кілька рекомендацій французьких спеціалістів з книги "La pesche" ("Риболовля") по підбору гачка для ловіння на поплавцеву вудочку.

Найчастіше на риболовлі поплавчанкою використовують гачки від №16 до №8 (за міжнародною нумерацією). Розмір, а інколи і форма гачка залежать від величини, а точніше ваги, наживки, розміру рота риби, її чутливості та обережності. Обережну рибу ловлять на гачки найменших розмірів.

Колір гачка, як свідчить практика,

відіграє не останню роль при вудінні риби, є важливим фактором, що зменшує підозрілість риби при поклывці. Його забарвлення має відповідати кольору наживки, скажімо для земляного черв'яка вибирають гачок з бронзовим (антикорозійним) покриттям; для пшениці — із золотим (антикорозійним); для опариша — з нікелевим (антикорозійним) покриттям і т.д.) або дну водойми.

Крім того, розмір гачка повинен відповідати діаметру жилки. Наприклад, для гачка №16 беруть жилку \varnothing 0,10 - 0,12мм, №14 — \varnothing 0,12 - 0,14мм, №12 — \varnothing 0,14 - 0,16мм

Хороші гачки повинні бути міцними, мати гостре жало і добре висічену борідку. Кращими вважаються ковані гачки (їх піддів трохи сплюснений).

Зазвичай міцність гачка перевіряють, взявши гачок так, щоб великий палець був на лобовій частині гачка біля жала, а вказівний на задній (цівці) і стискають. Погано загартований гачок зігнеться чи зламається, а добре загартований буде пружинити.

Сьогоднішній ринок риболовних снастей в Україні пропонує дуже широкий вибір гачків як імпортованих, так і вітчизняних, в тому числі і саморобних. Ми вважаємо, однак, що справжню радість рибалкам можуть принести лише якісні і надійні гачки, які виготовляються з хорошого матеріалу і з дотриманням усіх необхідних норм виробництва. І такі гачки в Україні є.

Р. Серета

*Кузьмич Віталій Михайлович
Сазан вагою 14,6 кг вилловлений
у р. Горинь (Ровенська обл.)
Гачок 9102 №2.
Жилка Special Carpe.*

Без гачка не обійтись...

ШЕСТАЯ МЕЖДУНАРОДНАЯ ВЫСТАВКА

ОДЕССА БОТ-ШОУ ТУРИЗМ, СПОРТ, ОТДЫХ '2001

ОДЕССА, МОРСКОЙ ВОКЗАЛ
19-22 апреля 2001 г.

**Наполните
свои паруса
свежим ветром!**

ОРГАНИЗАТОР:

пер. Сабанский 1, офис 2,
Одесса, 65014, Украина
Тел: +38.(0482) 210592, 226319
Факс: (0482) 250966
E-mail: exhibit2@sudohodstvo.com
Internet: www.sudohodstvo.com

**Заполните и отправьте по почте
либо по факсу сейчас!!!
наш факс +38(0482) 250966**

- Просим выслать условия участия в выставке
- Просим выслать приглашение на выставку

Ф. И. О. _____

Компания _____

Адрес _____

Тел. _____

Факс _____

E-mail _____

Вид деятельности _____

«Світ рибалки», № 1.-2001 1-48.